

Til: Universitetsstyret
Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr: V-sak 29-2023
Møtenr: 4/2023
Møtedato: 20. juni 2023
Notatdato: 9. mai 2023
Arkivsaksnr: 2022/38683
Saksansvarlig: Hanna Ekeli
Saksbehandler: Jonny Roar Sundnes, Lene Fosshaug, Mette Torp Christensen

---

Retningslinjer for studentmedvirkning ved Universitetet i Oslo

Hovedproblemstillinger i saken

Universitetsstyret vedtok i desember 2020 et tiltak i UiOs årsplan for 2021-23 som sa at det skal utarbeides retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Retningslinjene skal legge til rette for at studenttillitsvalgte på enhetene opererer under forutsigbare vilkår.

Arbeidet med å utvikle de nye retningslinjene har foregått i tett samarbeid mellom Studieavdelingen og Studentparlamentets arbeidsutvalg. Et forslag til retningslinjer ble sendt på høring i desember 2023, og det kom innspill fra Studentparlamentet, fakultetene og studentutvalgene.

I etterkant av høringen er forslaget omarbeidet av Studieavdelingen. Det ble lagt fram for utdanningskomiteen og diskutert med Studentparlamentets arbeidsutvalg. Når vedtaket i universitetsstyret er fattet, vil universitetsdirektøren koordinere prosessen med å ta i bruk de nye retningslinjene for studentmedvirkning.

Konsekvenser for økonomi, bemanning og lokaliteter

Ingen vesentlige konsekvenser.

FORSLAG TIL VEDTAK

Universitetsstyret vedtar retningslinjer for studentmedvirkning ved Universitetet i Oslo.

UNIVERSITETET I OSLO

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Vedlegg

1. Fremleggsnotat til universitetsstyret
2. Forslag til retningslinjer for studentmedvirkning
3. Rapport fra Enhet for internrevisjon
4. Høringsdokumentene og alle høringsuttalelsene

Fremleggsnotat

Møtesaksnr: V-sak 29-2023
Møtedato: 20. juni 2023
Notatdato: 9. mai 2023
Arkivsaksnr: 2022/38683

Fra: Universitetsdirektøren
Til: Universitetsstyret

Saksbehandler: JRS/LF/MTC

Retningslinjer for studentmedvirkning ved Universitetet i Oslo

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok i desember 2020 et tiltak i UiOs årsplan for 2021-23 som sa at det skal utarbeides retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Retningslinjene skal legge til rette for at studenttillitsvalgte på enhetene opererer under forutsigbare vilkår. Dette notatet oppsummerer prosessen og presenterer et forslag til nye retningslinjer for studentmedvirkning ved UiO.

De nye retningslinjene for studentmedvirkning henger nøye sammen med revisjonen av UiOs kvalitets-system for utdanningsvirksomheten, som presenteres i en annen styresak. Et velfungerende opplegg for studentmedvirkning er en viktig forutsetning for kvalitetsarbeidet på alle nivåer. Dette temaet ble også omtalt av den sakkyndige komiteen som førte tilsyn med UiOs systematiske kvalitetsarbeid; i sine anbefalinger legger de vekt på at mer aktiv bruk av studentene kan være en stor ressurs i kvalitetsarbeidet.

Prosess

Arbeidet med å utvikle de nye retningslinjene har foregått i tett samarbeid mellom Studieavdelingen og Studentparlamentets arbeidsutvalg. Prosessen startet med at Studieavdelingen og Studentparlamentet møtte studiedekan, administrativ studieleder, representanter fra institutter og studieprogram samt studentledere ved hvert fakultet. Formålet med møtene var å kartlegge status for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Et gjennomgående ønske fra fakultetene var mer omforente retningslinjer og rammer for opplæring, representasjon, involvering og økonomi for å sikre transparens og kontinuitet.

Våren 2022 reviderte Enhet for internrevisjon (EIR) UiOs etterlevelse av studentorganenes høringsrett, slik den er nedfelt i universitets- og høyskolelovens § 4-1. Revisjonen viste at det hersker usikkerhet om hvordan bestemmelsen skal forstås. EIRs rapport har vært en viktig del av grunnlaget for de nye retningslinjene..

Avdeling for personalstøtte (AP) har utarbeidet forslag til felles retningslinjer for godtgjørelse/honorar til medlemmer av fakultetsstyrene og tilsvarende organer på nivå 2, herunder studentrepresentantene. Disse retningslinjene vil ventelig bli vedtatt i løpet av kort tid. Det har også kommet forslag om å anbefale at retningslinjene for styrer på nivå 2 også skal være veiledende i de tilfellene man skal honorere på nivå 3.

Intern høring

Forslag til retningslinjer for studentorganers virksomhet ved UiO ble sendt på høring 2. desember 2022 med høringsfrist 1. februar 2023. Høringsdokumentene og alle høringsinnspillene er lagt ved dette notatet. Alle fakultetene, ett senter (SUM), studentutvalgene ved fakultetene og Studentparlamentet har gitt innspill. Noen studentutvalg og Studentparlamentet har levert skriftlige hørings svar, andre studentutvalg har vært en del av fakultetenes høringsprosesser.

Det er mye ros til både prosessen, til høringsdokumentet og til at selve saken er på dagsorden. Alle er enige om at UiO trenger retningslinjer for studentmedvirkning.

Det er noe uenighet om det skal innføres krav om skriftlige høringer. Studentorganene er for en slik ordning, mens de fleste fakultetene er imot. Argumentene mot skriftlige høringsrutiner har følgende stikkord: loven krever ikke skriftlige høringer internt, fare for byråkratisering, ressurskrevende og en profesjonalisering av frivillighet. Det har også kommet forslag til hvordan høringer kan gjøres enklere og dokumenterbare, samtidig som de sikrer studentmedvirkning.

Det er enighet om at studenter som velges som representanter til studentorganer har behov for opplæring blant annet i UiOs opplegg for budsjett- og virksomhetsstyring. Innretningen på opplæringen er det litt ulike meninger om. Noen vil ha sentrale tilbud, andre ser nødvendigheten av kontekstavhengige tilbud; at studentene får en egen opplæring om hvordan prosessene og beslutningene gjennomføres på sitt fakultet.

Revidert forslag

I etterkant av høringen har Studieavdelingen omarbeidet forslaget til retningslinjer i tråd med innspillene som har kommet, jf. det vedlagte forslaget. Dokumentet er også omstrukturert for å gjøre komponentene i opplegget for studentmedvirkning tydeligere.

- Det er lagt inn noe mer forklaring på de ulike formene for studentmedvirkning for å gjøre formålet med de ulike formene for studentmedvirkning tydeligere.
- Kapittelet om høringer er omarbeidet slik at det likestiller skriftlige og muntlige høringer og gir mer veiledning i hvordan en høring kan gjennomføres og dokumenteres.
- Det er tatt inn en oversikt over de felles kollegiale organer, komiteer og utvalg som er omfattet. Oversikten er plassert i et vedlegg som kan oppdateres ved behov.
- Det er presisert at fakultetet skal ha en oversikt over hvilke studenter som er valgt inn i kollegiale organ, komiteer og utvalg lokalt, og kontaklinformasjonen til disse studentene.
- For rene studentorganer er det bare omtalt honorering for medlemmer i Studentparlamentets arbeidsutvalg, mens det ellers skal vurderes i hvert tilfelle. Punktene om honorar er omarbeidet i tråd med den særskilte prosessen for honorering av styrevern i fakultetsstyrer mm.
- Punktet om valg er forenklet, siden det blir vanskelig å hente ut en del av UiOs valgereglement uten å vise fram helheten. Det er i stedet presisert at UiO ved behov bistår studentorganene med gjennomføring av valg på alle nivåer.
- Det er lagt inn et eget kapittel om opplæring. Universitetsledelsen skal sørge for at opplæringen finner sted, men det er lagt til grunn at det operative ansvaret for opplæringen av studentrepresentanter og -organer på fakultets- og instituttnivå håndteres av ledelsen på det aktuelle nivået.

Det reviderte forslaget ble lagt fram for utdanningskomiteen på komiteens seminar i mars. Det er også diskutert med Studentparlamentets arbeidsutvalg og oppdatert med en del av deres innspill.

UNIVERSITETET I OSLO

Det er en pågående diskusjon hvor mye av studentdemokratiet som skal baseres på frivillighet og i hvor stor grad representantene skal honoreres. Studentparlamentet ønsker tydeligere føringer om honorering for å sikre mer likebehandling på tvers av fakultetene. Universitetsledelsen mener imidlertid at det er vanskelig å fastsette felles regler for dette gitt fakultetenes ulike størrelse og den ulike innretningen på arbeidet med studentmedvirkning. Dette bør heller søkes løst med erfaringsdeling på tvers, mer transparens i enhetenes samarbeid med studentorganene og synliggjøring av god praksis.

Implementering

Når vedtaket i universitetsstyret er fattet, vil universitetsledelsen koordinere prosessen med å ta i bruk de nye retningslinjene for studentmedvirkning. Mye av arbeidet som ligger til UiO-nivået vil foregå i samarbeid mellom Studieavdelingen og Studentparlamentet. Fakultetene og instituttene må også bidra på sine respektive nivåer, slik at alle nivåer og enheter kan legge til rette for studentmedvirkning i tråd med de nye retningslinjene.

Retningslinjer for studentmedvirkning ved UiO

Et godt fungerende studentdemokrati er et viktig verktøy for at studentene kan bidra i arbeidet med utviklingen av UiOs utdanningskvalitet og læringsmiljø. I dette arbeidet har alle enheter på alle styringsnivåer et ansvar for å legge forholdene til rette for at studentorganene kan skjøtte sine oppgaver på en forutsigbar og profesjonell måte.

1. Oppretting av studentorgan

Universitets- og høyskoleloven § 4-1 første ledd sier at studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved en avdeling eller en grunnenhet opprette et studentorgan for denne.

Ved UiO er studentorganene organisert i tre hovednivåer:

1. UiO-nivå: Studentparlamentet representerer studenter ved hele UiO
2. Fakultetsnivå: Studentutvalg representerer studenter ved et fakultet.
3. Instituttnivå: Fagutvalg representerer studenter ved et institutt.

Det kan i tillegg finnes programutvalg som representerer studenter ved et studieprogram. Programutvalg kan organiseres på fakultets- eller instituttnivå, avhengig av hvordan programmet er organisert.

Fakultetet skal ha oversikt over operative studentorganer, og deres kontaktinformasjon.

Studentene kan også opprette utvalg som primært ivaretar det sosiale miljøet på et program eller et institutt. Disse utvalgene regnes ikke som studentorganer etter universitets- og høyskoleloven § 4-1 og omtales ikke her.

Valg til studentorganer

Universitets- og høyskoleloven § 4-1 andre ledd sier at det skal avholdes valg blant studentene til Studentparlamentet. For de andre studentorganene avgjør mandatet for organet hvordan representantene velges eller oppnevnes. UiO legger til rette for at studentorganene skal kunne gjennomføre valg på alle nivåer, og bistår ved behov med informasjon til aktuelle studentgrupper.

Studentorganenes forpliktelser

Studentparlamentet har et særskilt ansvar for å holde kontakt med studentutvalgene og bistå dem med erfaringsoverføring og rådgivning. Studentutvalgene har et særskilt ansvar for å holde kontakt med fag- og programutvalg på sitt fakultet og bistå dem med erfaringsoverføring og rådgivning.

Studentorganene:

- skal kommunisere seg imellom på tvers av nivåer og koordinere hvilket ansvar og oppgaver som tilfaller studentorganene på de ulike nivåene.
- skal gi god erfaringsoverføring mellom påtroppende og avtroppende tillitsvalgte.
- skal følge opp de oppgavene som inngår i avtalen med fakultetet.

Møter mellom ledelsen og studentorganene på hvert nivå

Universitetsledelsen skal ha jevnlig møter med ledelsen i Studentparlamentet. Fakultetsledelsen skal ha jevnlig møter med ledelsen i studentutvalget og eventuelt programutvalg på fakultetsnivå. Dersom det er etablert fag- eller programutvalg ved et institutt, skal instituttledelsen ha jevnlig møter med ledelsen i fag- eller programutvalget.

Møtene bør holdes regelmessig for å legge til rette for kontinuerlig dialog. Møtene skal ha en innkalling med dagsorden som sendes ut på forhånd, og de skal ha skriftlige referater. Både innkallinger og referater skal tas vare på for sporbarhet og erfaringsdeling.

UiOs tilrettelegging for studentorganer

Universitets- og høyskoleloven §4-1 sier at institusjonene skal legge forholdene til rette for at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal dokumenteres av institusjonen.

Universitetsledelsen skal ha en skriftlig avtale med Studentparlamentet om lokaler, utstyr og budsjett rutiner samt rammetilskudd til kontordriften. Avtalen skal også regulere honorering for medlemmene i studentparlamentets arbeidsutvalg.

Fakultetene skal ha skriftlige avtaler med sitt respektive studentutvalg om lokaler, utstyr og budsjett rutiner. Avtalen skal også regulere honorering for medlemmene i studentutvalget.

Dersom det er etablert program- eller fagutvalg ved et fakultet/institutt, kan det ved behov inngås en tilsvarende avtale mellom utvalget og fakultets-/instituttledelsen.

2. Studentenes representasjonsrett

Universitets- og høyskoleloven sier at studenter skal være representert i universitetsstyret (§ 8-1) og i læringsmiljøutvalget (§ 4-3). I tillegg sier § 4-4 at studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i kollegiale organer med beslutningsmyndighet. Der dette ikke utgjør mer enn ett medlem, har studentene rett til å møte med ytterligere en student med tale- og forslagsrett.

I tillegg til den lovpålagte representasjonen i kollegiale organer med beslutningsmyndighet, legger UiO til rette for at studentene deltar i en rekke komiteer og utvalg som ikke har beslutningsmyndighet, men som diskuterer og behandler spørsmål som angår studentene på det aktuelle nivået. Dette er en vesentlig del av studentenes medvirkning i strategiske og faglige diskusjoner på alle nivåer, og bidrar til at studentenes stemme blir hørt i de respektive organene.

Studentrepresentantene deltar på linje med øvrige representanter, enten organet har beslutningsmyndighet eller er rådgivende.

Hvilke organer er omfattet

Kollegiale organer med beslutningsmyndighet er definert i universitets- og høyskoleloven og i UiOs normalregler for fakulteter og institutter, hvor det også slås fast hvordan studentene skal være

|

representert. Komiteer og utvalg uten beslutningsmyndighet har mandat fra ledelsen på det aktuelle nivået, og mandatet slår fast hvordan studentene skal være representert.

Vedlegg 1 gir en oversikt over UiOs faste organer, og listen oppdateres ved endringer i organisasjonsstrukturen. Fakultetet skal ha en oversikt over hvilke studenter som er valgt inn i kollegiale organ, komiteer og utvalg lokalt, og kontaktinformasjonen til disse studentene.

Studentene skal også ha anledning til å delta i midlertidige komiteer, utvalg og arbeidsgrupper som gjelder studentenes interesser. Det ledelsesnivået som etablerer slike fora skal i samråd med studentorganet på det aktuelle nivået ta stilling til studentenes representasjon. Universitets- og høyskoleloven § 4-4 om studentrepresentasjon skal brukes så langt den passer (jf. ovenfor).

Honorar

Retningslinjer for honorar for representanter i kollegiale organer med beslutningsmyndighet forvaltes av Organisasjons- og personalavdelingen.

For komiteer og utvalg uten beslutningsmyndighet og for studentutvalgene på fakultetsnivå skal ledelsen på det aktuelle nivået gå i dialog med sine respektive studentorganer om honorering.

3. Studentorganenes høringsrett

Universitets- og høyskoleloven § 4-1 fjerde ledd sier at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivået. Representasjonsretten handler om at studentene skal kunne velge representanter til å delta og bli hørt i organer hvor beslutninger fattes og saker diskuteres. Høringsretten handler om at studentorganene er høringsinstanser og skal få anledning til å gi innspill og sikre at sine interesser er belyst i forberedelsen av saker og prosesser. Representasjonsrett skal ikke brukes som en erstatning for høringsrett, eller motsatt. For å få til reell studentmedvirkning må begge være oppfylt.

Formålet med en høring er å innhente synspunkter, perspektiver og opplysninger i saker som blir utredet. Dette gjelder både saker som leder fram til et vedtak og utviklingsprosesser knyttet til strategier, årsplaner, budsjett og byggesaker. Det er særlig viktig å innhente studentenes synspunkter ved endringer i UiOs regelverk på alle nivåer.

Høringer kan være både skriftlige og muntlige. Høringer kan gjennomføres ved:

- å diskutere saken i ledelsens faste møte med studentorganet (jf. punkt 1)
- å holde møte med involverte studentgrupper
- å holde allmøte som er åpent for alle studentene på en enhet
- å sende ut skriftlige saksdokumenter med en frist for tilbakemelding

Skriftlige høringer dokumenteres med utsendte høringsdokumenter og mottatte høringsvar. En muntlig høring dokumenteres med innkallinger med dagsorden, saksdokumenter og møtereferater. Ved muntlig høring skal dagsorden og saksdokumenter sendes ut i rimelig tid, avhengig av sakens omfang.

Studentene som blir hørt kan forvente at synspunktene deres blir vurdert i den videre saksbehandlingen. En oppsummering av studentenes synspunkter skal normalt følge saken når den legges fram for lederen eller organet som skal diskutere en sak eller fatte en beslutning.

|

Studentorganene bør tas med i aktuelle prosesser på tidligst mulig tidspunkt. Det skal tas hensyn til at studentorganene kan ha behov for tid til å rådføre seg med sine studentgrupper.

Ved UiO er det naturlig at studentorganer høres i saker på sitt respektive nivå. Dette innebærer at Studentparlamentet involveres i høringer fra UiO-nivået, studentutvalget involveres i høringer fra fakultetsnivået og fagutvalg involveres i høringer fra instituttnivået. Programutvalg involveres avhengig av programmets organisering på fakultets- eller instituttnivå.

4. Opplæring

Universitetsledelsen skal legge til rette for at medlemmer i studentorganer og studentrepresentanter i UiOs kollegiale organer, komiteer og utvalg får nødvendig opplæring. Dette inkluderer blant annet innføring i UiOs organisering, ledelse og saksbehandling, samt studentenes rettigheter og plikter. Opplæringen skal tilpasses funksjonsperiodene for studentorganene og studentrepresentantene.

For studentorganer og studentrepresentanter på fakultets- og instituttnivå ivaretas dette ansvaret av henholdsvis fakultets- og instituttledelsen. SiO Foreninger vil også bistå studentutvalgene og fag- og programutvalgene med opplæring og rådgivning.

Vedlegg 1 – Oversikt over kollegiale organer, komiteer og utvalg ved UiO hvor studentene er representert (ikke komplett)

Kollegiale organer med beslutningsmyndighet	
Institusjonsnivå	Universitetsstyret (jf. uh-loven kapittel 9)
	UiOs nemnd for studentsaker (jf. uh-loven § 5-1)
	UiOs skikkethetsnemnd (jf. uh-loven § 4-10)
Fakultetsnivå	Fakultetsstyret
	Innstillings- og ansettelsesutvalget (for fakultetene som har dette)
Instituttnivå	Instituttstyret (for instituttene som har dette)
Komiteer og utvalg uten beslutningsmyndighet	
Institusjonsnivå	Utdanningskomiteen
	Læringsmiljøutvalget (jf. uh-loven § 4-3 f)
	Rådet for samarbeid med arbeidslivet
Fakultetsnivå	Organ for strategiske diskusjoner om utdanningsspørsmål
	Programråd for studieprogram på fakultetsnivå (for enheter som har dette)

|

	Lokalt arbeidsmiljøutvalg (LAMU)
Instituttnivå	Instituttrådet (for instituttene som har dette)
	Organ for strategiske diskusjoner om utdanningsspørsmål
	Programråd for studieprogram på instituttnivå (for enheter som har dette)

UTKAST

UNIVERSITETET
I OSLO

REVISJONSRAPPORT

Studentorganenes høringsrett

Endelig rapport blir distribuert til:

Universitetsdirektør
Rektorat

Kopi:

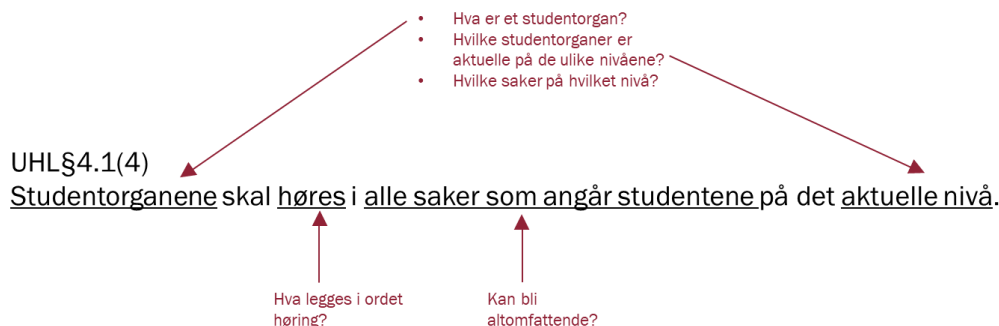
Studiedekaner
Avdelingsdirektør SADM
Studentparlamentet

Gjennomført av Enhet for intern revisjon (EIR):
Seniorrådgiver Cecilie Thorberg
Seniorrådgiver Morten Opsal
Seniorrådgiver Helena Holck Løchen

Blindern, 15. juni 2022

SAMMENDRAG

Grunnlaget for studentorganenes høringsrett er nedfelt i Universitets- og høyskolelovens (UHL) §4.1. Revisjonen viser at det hersker stor usikkerhet om hvordan denne loven skal tolkes og ettelevs.

Figur 1: Univeristets og høyskolelovens §4.1, 4.ledd

Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal dokumenteres, men loven stiller ellers ingen formkrav til høring.

Besøkte enheter forholder seg til studentutvalgene, men er usikre på om de adresserer alle aktuelle saker til alle som bør høres. Usikkerheten er også knyttet til etterlevelse av ordet «høres» og hva det innebærer. Når det gjelder «alle saker som angår studentene», oppleves det altomfattende og svært krevende å etterleve. Det blir nevnt at forskningsrelaterte saker også kan angå studentene.

Under pandemien ble dialogen mellom institusjonen og studentene tettere. Begge parter ønsker å opprettholde det nå som vi er tilbake i en normal arbeids- og studiehverdag. Noen jobber med kulturen og det kollegiale fellesskap som også skal sikre studentinvolvering. Dette danner et godt grunnlag for etterlevelse av studentenes høringsrett. Det kan imidlertid være vanskelig å utvikle samme kultur i hele organisasjonen. Det at noen har møter med sine studentorganer annenhver uke og noen et par ganger i semesteret viser spredningen.

Det hersker stor usikkerhet rundt begrepene høringsrett, representasjonsrett og medvirkning. Hvilke lovverk gjelder, hva skal til for å etterleve dem. Derfor er retningslinjer og rammer for studentmedvirkning og -involvering ønsket. Det vil gi både institusjonen og studentorganene en trygghet og forutsigbarhet i deres samarbeid.

Gitt at det ikke er definert hva studentorganenes høringsrett innebærer, både av type saker og krav til dokumentasjon, har vi ikke kunnet fastlå hvorvidt studentorganene faktisk blir hørt. Studentorganene selv er ofte heller ikke klar over hva de bør høres i og hvordan. Studentene har vervene sine i kun ett år og skal i denne tiden også settes inn i hvordan universitetet og dens samspill med studentorganene fungerer. Det er viktig at de tidlig får opplæring i dette.

Anbefalinger:

EIR anbefaler at retningslinjer og rammer som utarbeides gir tydeligere svar på usikkerhetene som kommer frem i denne revisjonen.

1 Bakgrunn og formål med revisjonen

1.1 Bakgrunn for revisjonen

Studentorganenes høringsrett har rettslig forankring i universitets- og høyskolelovens §4-1(4.) Der står det at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå. Studentombudet anbefalte i sin årsrapport i 2014 at UiO tydeliggjør studentorganers høringsrett og at dette blir en del av rutinene for behandling av saker i organer med beslutningsmyndighet. Anbefalingen blir gjentatt i studentombudets årsrapport for 2017. UiO har i sin årsplan for 2021-23 et tiltak som går ut på å utarbeide retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Retningslinjene skal legge til rette for at studenttillitsvalgte på enhetene opererer under forutsigbare vilkår. Studieadministrativ avdeling (SADM) har fått i oppdrag å lage disse retningslinjene.

1.2 Formål med revisjonen

Formålet med revisjonen er å bidra til at studentorganenes høringsrett blir ivaretatt på en god måte.

1.3 Risikoer/problemstillinger

- Risiko for at det er ulik tolkning av hvordan lover og regler skal etterleves
- Risiko for blanding av begrepene høringsrett, medvirkning og representasjonsrett
- Risiko for manglende/ikke tydelige interne retningslinjer
- Roller og ansvar er ikke godt nok avklart
- Det er ikke kultur for å høre studentene/studentorganene i enkelte miljøer
- Det finnes ikke studentorgan på gjeldende nivå

1.4 Revisjonskriteriene

1. Ivaretas studentorganenes høringsrett godt nok i UiOs arbeid med retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning?
2. Er det nok bevissthet og kunnskap rundt skillet på studentorganers høringsrett, studentmedvirkning og studentenes representasjonsrett?
3. Har enheter rutiner som sikrer at relevante studentorganer høres i relevante saker? Herunder:
  1. Finnes oversikter over hvilke studentorganer som skal høres?
  2. Finnes tydelige kriterier på hvilke saker som omfattes av høringsretten?
  3. Hvordan sikrer man at sakene faktisk blir sendt til høring?
4. Er det sporbart at studentorganene har fått mulighet til å bli hørt? Er det definert hva som er tilstrekkelig dokumentasjon?
5. Er studentorganene hørt i relevante saker?

1.5 Avgrensning, omfang og metode

Revisjonen gjelder kun studentorganers høringsrett, og avgrenses til ikke å omhandle studenters medvirkning i tidligere faser av saksbehandling og studenters representasjonsrett.

Omfanget av revisjonen gjelder fakultets- og instituttnivå og deres samhandling med studentorganene på tilsvarende nivå. Revisjonen omfatter bachelor- og masternivå, men ikke ph.d.-kandidater. Revisjonen omfatter fakultetene MED, MN, SV og JUS og noen av deres institutter.

Revisjonen ble gjennomført ved dokumentgjennomganger og intervjuer.

2 Observasjoner og vurderinger

Det er i økende grad fokus på studentdemokratiet, -involvering og -medvirkning ved UiO. To av de reviderte fakultetene etablerte i 2019/20 arbeidsgrupper som fikk i oppgave å se på tiltak og prosesser som kunne styrke samarbeidet mellom studentene og fakultet. Det ene fakultet satte arbeidet på vent da UiO sentralt satte i gang med utarbeidelse av felles rammer og retningslinjer på området. Dette fakultetet arrangerte i mellomtiden arbeidsseminarer om studentmedvirkning og studentdemokrati. Et tredje fakultet jobber bevisst med kultur og det kollegiale fellesskapet som også inkluderer studentene og deres medvirkning i hverdagen. Autonomi gjør at instituttene i stor grad har frihet til selv å velge hvordan de møter studentene.

Under pandemien ble det tettere dialog mellom institusjonen og studentene på mange nivåer. Den tette dialogen ønsker begge parter å opprettholde nå som vi er tilbake i en normal arbeids- og studiehverdag.

2.1 Ivaretas studentorganenes høringsrett godt nok i UiOs arbeid med retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning?

Studieadministrativ avdeling og studenparlamentet jobber sammen for å utarbeide et dokument som skal gi rammer og føringer for studentdemokratiet og medvirkning. Utkastet heter «Rammer for studentinvolvering ved UiO» og har et kapittel om «Studentenes høringsrett og inkludering». Her står det:

- at det er en forutsetning at studentene orienteres i den aktuelle saken fra første stund
- at lovparagrafen om høringsrett ikke begrenser seg til saker der vedtak skal treffes
- at inkludering av en studentrepresentant i arbeid med saken kan erstatte høringsrunden dersom høringsrunden ikke er gjennomførbar

Det var ikke mange av de vi snakket med som kjente til utkastet, men det ønskes velkomment gitt usikkerhetene rundt hvordan loven skal forstås og etterleves.

EIR sin vurdering

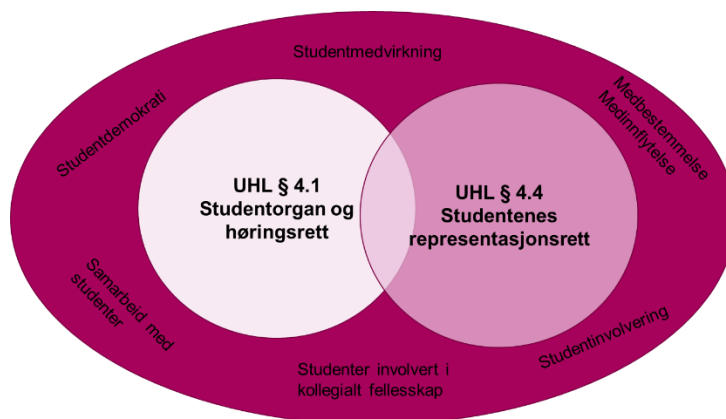
I utkastet «Rammer for studentinvolvering ved UiO» savner vi noe mer struktur i dokumentet slik at det blir mer oversiktlig og enklere å finne frem. Det er viktig å være konsekvent i begrepsbruk, f.eks. når bruker man ordet student og når gjelder det studentorganer. Det må bli tydeligere retningslinjer på hva som er god praksis og etterlevelse på Universitet i Oslo. Formuleringen slik den står i dag (se kulepunktene over) bidrar ikke til å klargjøre den usikkerheten som fremkommer i denne revisjonen godt nok.

Anbefaling

Uklarhetene som fremkommer gjennom denne revisjonen hensyntas i utarbeidelse av retningslinjer og rammer. Det er behov for ytterligere presiseringer og operasjonelle rutiner, jfr. øvrige kapitler i denne rapporten.

2.2 Er det nok bevissthet og kunnskap rundt skillet på studentorganers høringsrett, studentmedvirkning og studentenes representasjonsrett?

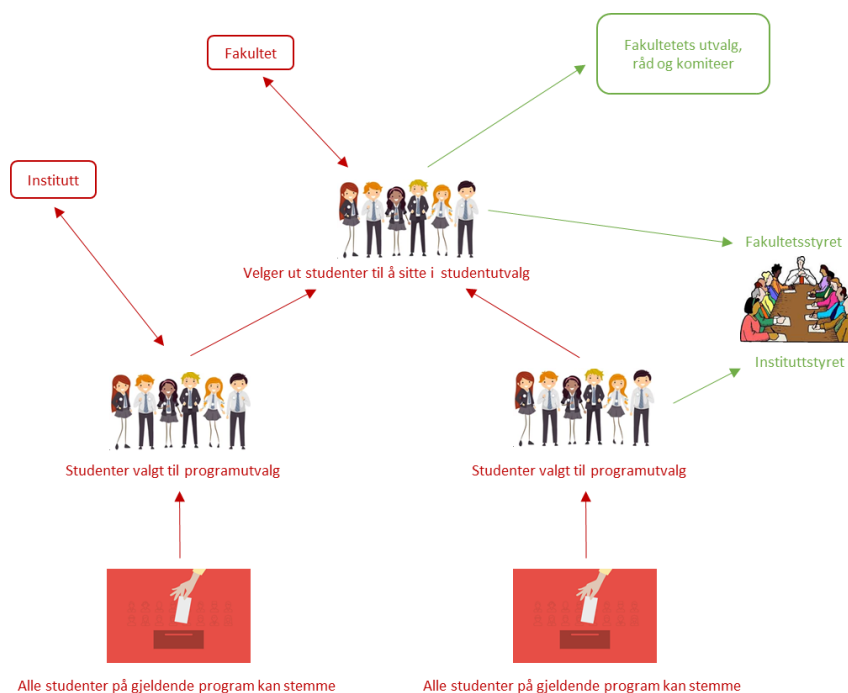
Flere har ikke klart for seg forskjellen mellom representasjonsrett og høringsrett. Det er stort fokus på å ha studenter representert i ulike utvalg og styrer. I praksis glir representasjonsretten og høringsretten over i hverandre (se figur 2).

Figur 2: Studentorganenes høringsrett og studentenes representasjonsrett

Eksempelvis kan en student gjennom et valg ha fått et verv i et studentutvalg. Studentutvalget sender en eller flere representanter til styrer og utvalg (UHL§4.4). Studenten vil ta med seg saker som til en hver tid er på agendaen og diskutere disse med sine medstudenter i studentutvalget. Argumenter og innspill tas med til neste møte med styret eller utvalget. Her kan høringsrett og representasjonsrett fort blandes.

Hvis en studentrepresentant sitter i et styre, så er ikke oppgaven å ivareta særinteressen til studentene, men snarere ha ansvar som beskrevet i UH-loven § 9-1: "Styret er det øverste organet ved institusjonen. Det har ansvar for at den faglige virksomheten holder høy kvalitet og for at institusjonene drives effektivt og i overensstemmelse med de lover, forskrifter og regler som gjelder, og de rammer og mål som gis av overordnet myndighet."

Figur 3: Generisk oversikt for organisering (noen har også direktevalg til styrer)

I henhold til UHL § 4-1, første ledd, skal studentorganet ivareta studentenes interesser. "Studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette et studentorgan for denne."

Revisjonen viser at institusjonen anser studentmedvirkning i form av løpende deltakelse på møter og i arbeidsgrupper som mer verdifullt enn en formalisert høring.

Revisjonen viser også at det er lav interesse for studentvervene. Ofte er det kun de som stiller til valg selv som bruker stemmeretten sin, og det ender dermed med at de som selv stiller til valg ender med å stemme på hverandre. Interessen for deres arbeid blant de øvrige studentene er ofte lav, selv om noe informasjon legges ut på nett. Noen har dirketvalg til styrene, men også her er det som regel overlapp med de som allerede har verv i studentutvalgene. Noen fakulteter og institutter har ordninger med lønn, driftsmidler og noe opplæring for verv og studentutvalg, men disse ordningene varierer i de ulike deler av organisasjonen.

EIR sin vurdering

Det er ikke god nok forståelse av skillet mellom høringsrett og representasjonsrett. Dokumentet «Rammer for studentinvolvering ved UiO» klargjør ikke dette skillet godt nok, gitt at det både omhandler høringsrunder, som er noe mer formelt, og at høring skal ivaretas gjennom gjennom orientering fra første stund, i alle saker som angår studenten og til saker som ikke gjelder vedtak. Sistnevnte krever hyppig involvering og ikke en enkelt høringsrunde.

Revisjonen viser at få studenter stiller til valg eller avgir stemmer på valgene, noe som tyder på det kan jobbes bedre med kommunikasjon mot studentene. Ulike tilrettelegging for studentorganenes virke går vi ikke nærmere inn på her, utover det at vi mener det er hensiktsmessig med tilnærmet like løsninger for studentorganene.

Anbefaling

- Tydeliggjøre skillet mellom studentenes representasjonsrett og studentorganenes høringsrett. Dette gjelder både innsikt i lovens krav og hvordan UiO forventer at dette etterlevelse på de ulike nivåene. En høring bør adresseres til studentorganet, ikke til styrerepresentanten. Begrepet studentenes medvirkning bør også diskuteres opp mot representasjons og høringsrett.
- Vurdere felles retningslinjer på UiO på hvordan studentene skal nås i forbindelse med høring.
- Vurdere å lage felles policy for tilrettelegging for studentorganenes virke, inklusive opplæring.

2.3 Har enheter rutiner som sikrer at relevante studentorganer høres i relevante saker? Herunder:

i. Finnes oversikter over hvilke studentorganer som skal høres?

Samtlige 8 fakultet har nettsider der man kan finne informasjon og lenker til studentorganer. Disse er organisert under lenken «livet-rundt studiene» og hvert fakultet har ulik profil og ulik layout på disse sidene. Sidene gir mye og god informasjon, men har noe ulik begrepsbruk. Nedenfor noen eksempler:

- Noen bruker begrepet studentutvalg kun på fakultetsnivå, mens andre har studentutvalg på instituttnivå.
- Studentutvalg brukes hos noen som samlebegrep for studentutvalg, programutvalg og fagutvalg.
- Fag- og programutvalg blir sortert enten under begrepet studentdemokrati eller studentorganisasjoner.
- Noen har listet opp alle sine utvalg, men hos andre må man inn på lavere nivå (ikke lenker), for å finne frem.

ii. Finnes tydelige kriterier på hvilke saker som omfattes av høringsretten?

Det finnes ingen kriterier eller anbefalinger på hvilken type saker som omfattes av høringsretten. Revisjon viser at det er et ønske å få på plass rammer for hva som skal på høring og til hvem. Altså, hvilke saker som skal på høring fra de ulike nivåene på UiO og til hvilke studentorganer. Vi har fått noen innspill på hva som kan inkluderes, uten at denne listen er uttømmende eller sier noe om hvilket nivå i organisasjonen dette skal høres på:

- Studie- og arbeidsvilkår
- Studentenes rettigheter og plikter
- Omlegging av undervisning
- Utvikle studietilbud
- Nye lokaler/ombygging/åpningstider
- Når noe sendes til formell høring internt på fakultetet/institutter som har med studiene å gjøre
- Valgemneportefølje
- Faglige endringer
- Forsknings saker som påvirker studentene

iii. Hvordan sikrer man at sakene faktisk blir sendt til høring?

Pr. i dag finnes ikke noen mekanismer for å sikre at studentorganene blir hørt i alle saker som angår dem. Etter koronapandemien har det imidlertid blitt større bevissthet på å inkludere studentene i saker som fakultet og institutt jobber med. Det er jevnlig møte med studentutvalgene, der både institusjonen og studentorganene kan ta opp saker. Hyppighet varierer fra annenhver uke til noen ganger per semester. Dette sikrer dialog og åpenhet. For de som har hyppigere møter sikrer det også en tidlig involvering av studentorganene rundt saker fakultet og institutt jobber med. Dette er institusjonens viktigste arena for høring av studentorganene i saker som står på agendaen for disse møtene.

Revisjonen fant også at studentorganer på fakultetsnivå har fått saker til formell høring fra studentparlamentet uten at fakultetet har fått samme sak på sitt bord. Fakultetet mener dette er uheldig.

EIR sin vurdering

Det er stor fokus på studentmedvirkning og involvering på UiO, men det finnes ingen mekanismer eller retningslinjer som sikrer studentorganenes høringsrett på «alle saker som angår studentene». Loven stiller heller ingen formkrav. For fakultetet vil en god del dekkes gjennom møter med studentutvalg på fakultetsnivå, men også her er det variasjon i hvilke saker som dekkes. Dersom en sak har vært i fakultetsstyret vil man også feilaktig kunne tenke at studentorganet har blitt hørt.

EIR mener det hadde vært ryddig å ha samme struktur på fakultetenes nettsider, med lik begrepsbruk. Disse sidene kunne også vært et naturlig sted å få opp oversikter over typiske saker som studentorganene på ulike nivå bør høres i. Det bør også bli klare retningslinjer på hvilke saker og når studenparlamentet sender noe ut på høring til studentutvalgene og som fakulteter da bør informeres om.

Anbefaling

- *Definere en struktur for hvilke studentutvalg som skal høres på hvilke nivåer.*
- *Definere hvilke typer saker som skal høres.*
- *Vurdere lik struktur på fakultetenes nettsider «livet-rundt-studiene» og felles retningslinjer på UiO på hvordan studentene skal nås i forbindelse med høringer.*

2.4 Er det sporbart at studentorganene har fått mulighet til å bli hørt? Er det definert hva som er tilstrekkelig dokumentasjon?

De færreste studentorganer får tilsendt høringsdokumenter som skal svares ut formelt. Det har skjedd, men dette er ikke vanlig praksis på UiO. Der studentene møtes jevnlig med representanter fra ledelsen skrives det ofte referater. Disse vil kunne gi sporbarhet i at studentene har vært med i møter der gitte temaer har stått på agendaen. Men noen fører ikke referat, og det er stor variasjon på innhold og omfang for de referatene som skrives. Det kan også være krevende å finne tilbake til de referatene der studentene eventuelt har hatt innspill. Hvordan disse referatene er lagret og hvordan de tilgjengeliggjøres for studentorganer og evt. alle studenter, er også ulikt.

Det finnes pr. i dag ikke retningslinjer som sier noe om hva som er tilstrekkelig dokumentasjon. Institusjonen uttrykker bekymring for at nye retningslinjer kan bli byråkratiserende.

EIR sin vurdering

Usikkerheten knyttet til hvilke krav som gjelder for dokumentasjon, tilgjengeliggjøring og sporbarhet for å etterleve høringsretten gjør at det i ettertid kan bli uenigheter i om studentorganene er blitt hørt. Dersom man kan klassifisere saker, kunne man tenkt at det stilles større krav til etterprøvbarehet i viktige eller prinsipielle saker, selv om loven ikke har formkrav.

Anbefaling

- *Definere hva som er god praksis på UiO når det kommer til sporbarhet og formkrav.*

2.5 Er studentorganene hørt i relevante saker?

Revisjonen fant ikke vesentlig misnøye fra studentene om at de ikke blir hørt i relevante saker, men det er da også usikkerhet fra deres side og fra institusjonen på hvilke saker de bør høres i. Vi har gjennom intervjuene og fra studentombudet fått eksempler på saker der studentene hevder ikke å ha blitt hørt:

- Strategi og årsplan
- Innføring av kjønnspoeng
- Disponering av lesesalplasser
- Fastsettelse av regler på lavere nivå
- Korona håndteringen (herunder også digital kontra fysisk undervisning og eksamensform)
- Oppusning

- Sted for praksisplass
- For korte frister på høring gjør at høring ikke blir reel

Vi er gjort oppmerksomme på at det også kan forekomme misforsåelse rundt hva det vil si å bli hørt. Påstander om at studentorganene ikke har blitt hørt når de ikke har fått gjennomslag for sine innspill forekommer. Da det er hyppig utveksling og lite kontinuitet hos studentorganene kan det også forekomme at institusjonen ikke har noen å «høre».

EIR sin vurdering

Da det er usikkerhet om hvilke saker studentorganene skal høres i, hvordan og hva som kvalifiserer for å bli hørt, så blir det også vanskelig å svare på hvovidt studentorganenes høringsrett er etterlevd. Studentene selv innehar vervene sine i stort sett 1 år av gangen og har ikke historikk på saker der høringsretten er forbigått. Det er viktig med en forventningsavklaring på prosessen for høring og det å få gjennomslag.

Anbefaling

- Tydeliggjøre skillet mellom høring og beslutning/det å få gjennomslag.

Vedlegg 1: Om internrevisjonen generelt, rapporter og tiltak

Om internrevisjonen

Internrevisjonens formål er å fremme og beskytte UiOs verdier gjennom å gi risikobaserte og objektive bekreftelser, råd og innsikt. Vårt arbeid er fastsatt i instruks fra universitetsstyret som vi rapporterer til faglig. Alle rapporter skal iht instruks stiles til universitetsdirektør. Mer informasjon om internrevisjonen finner du på våre nettsider.

<http://www.uio.no/om/organisasjon/los/eir/index.html>

Om internrevisjonens rapporter

Besøkte enheter går gjennom utkastet til en rapport for å gi tilbakemelding om eventuelle feil eller misforståelser. Vanligvis foreslår internrevisjonen også forbedringstiltak for å redusere uønsket risiko. Vi ber om at enhetene vurderer forslag til tiltak i rapporten og gir tilbakemelding om:

- tiltaket vil bli gjennomført
- et annet tiltak som tar ned risiko er bedre egnet
- at tiltak ikke gjennomføres

Dersom enheten ikke gjennomfører tiltak, og dermed aksepterer risikoen, ber vi om at det begrunnes. Internrevisjonen kan ikke pålegge iverksettelse av tiltak, men vil drøfte eventuell uenighet med ledelsen og rapportere til styret dersom risikoen ved ikke å iverksette tiltak for UiO etter vår mening er uakseptabel høy.

Til:

JU Det juridiske fakultet
SV Det samfunnsvitenskapelige fakultet
MED Det medisinske fakultet
UV Det utdanningsvitenskapelige fakultet
SUM Senter for utvikling og miljø
MN Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
STK Senter for tverrfaglig kjønnsforskning
TF Det teologiske fakultet
HF Det humanistiske fakultet
OD Det odontologiske fakultet
Studentparlamentet

Dato: 02.12.2022

Saksnr.: 2022/38683 MTORP

Høringsbrev- Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Universitetsstyret vedtok i desember 2020 følgende tiltak under kapittelet «Nyskapende organisasjon og et attraktivt arbeids- og studiested» i UiOs årsplan for 2021-23: "34. Utarbeide retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Retningslinjene skal legge til rette for at studenttillitsvalgte på enhetene opererer under forutsigbare vilkår."

Arbeidet med dokumentet har foregått i en grundig prosess, i tett samarbeid mellom Studieavdelingen og Studentparlamentets arbeidsutvalg. Prosessen startet med møter med fakultetenes faglige og administrative ledelse, representert ved studiedekaner og administrative studieledere, representanter fra instituttene og studieprogram, samt studentledere ved fakultetet november-januar 2021-22. Hovedmålet for møtene var å få kartlagt status for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Et gjennomgående ønske fra fakultetene i møtene, både fra studenter og ledelse var ønsket om mer omforente retningslinjer og rammer for opplæring, kontinuitet, representasjon, involvering og økonomi for å nevne noen. På bakgrunn av disse møtene laget Studieavdelingen i samarbeid med SP-AU en skisse med forslag til punkter som kunne tas med i felles retningslinjer for UiO. Disse ble sendt ut til de deltakerne som hadde vært med i møtene for tilbakemeldinger.

Våren 2022 igangsatte enhet for internrevisjon (EIR) en revisjon av UiOs etterlevelse av studentorganenes høringsrett som er nedfelt i Universitets- og høyskolelovens (UHL) §4.1. Revisjonen viste ifølge EIR at det hersker stor usikkerhet om hvordan denne lovparagrafen skal tolkes og etterleves. (se EIRs rapport «Studentorganenes høringsrett» i vedlegg 2). EIRs dokumentasjon og funn er en del av kunnskapsgrunnlaget for utforming av forslag til rammer for studentmedvirkning ved UiO.

UiO:Ledelsen og støtteenheter
Avdeling for studieadministrasjon
Seksjon for studiekvalitet

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

Samtidig har Avdeling for personalstøtte (AP) jobbet med felles retningslinjer for godtgjørelse/honorar til medlemmer av fakultetsstyrene ved UiO, herunder studenter. Bestemmelsene i dette dokumentet vil tas inn i det vedlagte forslaget til «Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO» (se vedlegg 1) når retningslinjene blir vedtatt.

Forslaget til «Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO» har blitt behandlet i universitetsdirektørens ledermøte, samt rektoratmøte høsten 2022. Videre prosess etter at høringsforslagene har kommet inn, er behandling i dekanmøte. Endelig forslag vil så bli sendt til universitetsstyret for vedtak.

Frist for å sende inn høringsuttalelse er onsdag 1.februar 2023.

Det bes om at fakultetene samordner sin høringsprosess med studentutvalget på sitt fakultet, og at studentutvalgene sørger for å innhente innspill fra aktuelle studentorgan på institutt/programnivå. Fakultetets hørings svar gis enten i ett samskrevet dokument fra fakultet og studentutvalg, eller i to dokument fra henholdsvis fakultetet og studentutvalg.

Vedlegg:

- 1) *Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO*
- 2) *EIRs Revisjonsrapport «Studentorganenes høringsrett»*

Med hilsen

Hanna Ekeli (signatur)
studiedirektør

Kristin Fossum Stene
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Mette Torp Christensen
, *m.t.christensen@admin.uio.no*

Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Et godt fungerende studentdemokrati er et viktig verktøy for å få studentene til å bidra i arbeidet med utviklingen av UiOs studiekvalitet og læringsmiljø. I dette arbeidet har alle enheter på alle styringsnivå et ansvar for å legge forholdene til rette for at studentorganene skal kunne skjøtte sine oppgaver på en forutsigbar og god måte.

Oppretting av studentorgan

«Studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette et studentorgan for denne (UH-loven §4-1, 1. ledd):

Ved UiO er studentorganene organisert i tre hovednivåer:

- Studentparlamentet: representerer studenter ved hele UiO
- Studentutvalg: representerer studenter ved fakultetet
- Fagutvalg/programutvalg: representerer studenter ved et fagområde/studieprogram

Institusjonen skal legge forholdene til rette

Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal dokumenteres av institusjonen» (UH-loven §4-1, 3. ledd)

Ved UiO innebærer dette:

- Fakultetet har plikt til å opplyse studentene om deres rett til å opprette studentorgan med tillitsvalgte studenter og tilrettelegge for organiseringen.
- Faste møter skal finne sted mellom ledelse og studentorgan på alle nivå. Hyppigheten skal være av en slik grad at man sikrer en god og kontinuerlig dialog.
- I henhold til Universitetet i Oslos normalregler for fakulteter §4 ivaretar dekanen forholdet til studentenes organer på fakultetsnivå.
- Fakultetet har ansvar for at studentutvalget blir opplært i budsjett og virksomhetsstyring ved UiO, og sørge for at tilsvarende opplæring blir gitt på instituttnivå.
- UiO skal ha skriftlig avtale med studentparlamentet om lokaler/infrastruktur og budsjettrutiner, samt rammetilskudd til kontordriften,
- Tilsvarende avtale skal finnes på fakultetene:
  - Alle fakultet skal ha skriftlige avtaler med sine studentutvalg der forhold knyttet til disponering av eventuelle lokaler, budsjettrutiner, rammetilskudd, og eventuelle honorar og godtgjørelser fastsettes.
  - Fakultetet skal gå i dialog med SU-ene om honorering der vervet i SU er så arbeidskrevende at det er rimelig å gi kompensasjon.
  - Tilsvarende avtaler skal finnes på instituttnivå mellom institutt og programutvalg/fagutvalg dersom fakultet har delegert ansvaret for disse studentorganene til instituttene.
  - Avtalene skal gjelde for ett år av gangen og forlenges automatisk, dersom ingen av partene tar opp forslag til endring innen 31. desember hvert år.

Studentorganenes forpliktelser

Studentparlamentet har et særskilt ansvar for å holde kontakt med studentutvalgene og bistå med opplæring og rådgivning.

Studentutvalget på fakultetene har et særskilt ansvar for å holde kontakt med studentorganene på institutt- og programnivå. I samarbeid med fakultetets ledelse og SiO foreninger, bistår studentutvalgene instituttene og fagutvalg/programutvalg i opplæring og rådgivning.

Studentorganenes høringsrett

«Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå» (UH-loven §4-1, 3. ledd)

Formell skriftlig høring:

- Enheten (institusjon, fakultet eller institutt) sender et skriftlig høringsnotat til det eller de aktuelle studentorgan.
- Høringen skal ha en rimelig frist. Dette vurderes ut fra sakens omfang og studentorganets behov for å rådføre seg med egne studenter.
- Saker som skal til formell skriftlig høring til det aktuelle studentorgan er:
  - Innspill til strategi- årsplan- og budsjett
  - Forskrifter, regelverk og ordninger som angår studentene

Andre involeringsformer:

Enheten (institusjon, fakultet eller institutt) skal gi høringsrett til det, eller de aktuelle studentorgan og gi studentorganet mulighet til å komme med innspill på et så tidlig stadium som mulig i prosessene. Dette gjelder også i prosesser og saker med korte tidsfrister.

Som eksempel:

- disponering av lesesalsplasser,
- håndtering av undervisning og tilrettelegging i unntakstilstander.

I større prosesser knyttet til eksempelvis ombygging og oppussing, skal studentene bli involvert så tidlig som mulig i planleggingsprosess og underveis.

Vurderingsgrunnlag og beslutninger i alle de nevnte saker og prosesser skal være etterprøvbart og dokumenteres skriftlig.

Saker om studiekvalitet håndteres i tråd med kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten, og tilhørende rutinebeskrivelser.

Studentenes representasjonsrett

På institusjonsnivå:

- Utdanningskomiteen (se komiteens eget mandat for oversikt over studentenes representasjonsandel)
- Råd for samarbeid med arbeidslivet (se rådets eget mandat for oversikt over studentenes representasjonsandel)

Organ på institusjonsnivå der studentenes representasjonsandel er hjemlet i lov:

- Universitetsstyret (UHL §8-1, 2. ledd)
- Læringsmiljøutvalget (UHL, §4-3, 3. ledd)

Ellers gjelder følgende regler for øvrige organ, komiteer, grupper og utvalg:

(1) Studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organ som tildeles beslutningsmyndighet. Der dette ikke utgjør mer enn ett medlem, skal studentene ha rett til å møte med ytterligere en student med tale- og forslagsrett
“(2) 2) Bestemmelsen i første ledd kan fravikes dersom det delegerende organ enstemmig bestemmer noe annet”
(UHL § 4-4)

På fakultetsnivå gjelder blant annet:

- Fakultetsstyret
- organer for strategiske diskusjoner om utdanningsspørsmål
- Programråd for studieprogram på fakultetsnivå
- Lokalt arbeidsmiljøutvalg (LAMU)

På instituttnivå gjelder dette blant annet:

- Instituttstyret eller -rådet
- organer for strategiske diskusjoner om utdanningsspørsmål
- Programråd for studieprogram på instituttnivå

For øvrig skal studentene også kunne delta i organer, møtesteder og arenaer der diskusjoner som gjelder studentenes interesser er temaer i hht Ot.prp.nr. 79 (2003-2004), kapittel 12: "Merknader til de enkelte bestemmelsene": "Studentenes interesser vil kunne berøres også av møter eller annen virksomhet som skjer i organ eller fora, som ikke nødvendigvis har bestemmende myndighet eller innflytelse over studentenes interesser. Institusjonene vil ha plikt til å legge til rette for at studentene skal kunne delta og bli hørt også i slike organ eller fora."

Studentrepresentantene i styrene på alle tre styringsnivå ved UiO skal ha møtegodtgjørelse for de møtene de deltar på.

Valg

Det skal avholdes valg blant studentene til institusjonens styre. (UH-loven §4-1, 2. ledd)

UiO skal legge til rette for, og bistå studentene i informasjon om- og administreringen av valg på alle nivå.

Valg til UiOs styre, fakultetsstyre og instituttstyre/-råd:

- I henhold til UiOs valgereglement § 10 (1) kan enhver som har stemmerett ved et valg fremme forslag på enhver valgbar person innenfor egen stemmerettsgruppe
- I henhold til UiOs valgereglement § 11 (1.) kan studentenes representanter velges av en forsamling av tillitsvalgte.
  - Ved valg av studentenes representanter i valgforsamling innkaller valgstyret velgerne til valgmøte. Innkallingen skjer med minst 14 dagers varsel.

- Valgmøtet kan enstemmig beslutte at valget skal avsluttes i møtet. Valgmøtet kan i så fall enstemmig bestemme at valget skal gjennomføres som flertallsvalg, jf. § 28.
- Dersom det ikke foreligger enstemmighet om valg i valgmøte, skal valget gjennomføres som elektronisk valg.
- Valg i henhold til pkt. nr. 2 skal være avviklet innen tre timer etter det tidspunkt møtet er innkalt til. Dersom denne tidsrammen ikke kan overholdes, skal valget gjennomføres som elektronisk valg.

UNIVERSITETET
I OSLO

REVISJONSRAPPORT

Studentorganenes høringsrett

Endelig rapport blir distribuert til:

Universitetsdirektør
Rektorat

Kopi:

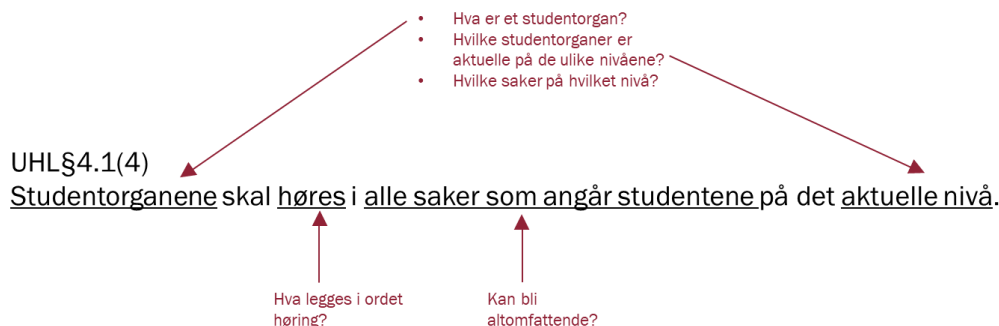
Studiedekaner
Avdelingsdirektør SADM
Studentparlamentet

Gjennomført av Enhet for intern revisjon (EIR):
Seniorrådgiver Cecilie Thorberg
Seniorrådgiver Morten Opsal
Seniorrådgiver Helena Holck Løchen

Blindern, 15. juni 2022

SAMMENDRAG

Grunnlaget for studentorganenes høringsrett er nedfelt i Universitets- og høyskolelovens (UHL) §4.1. Revisjonen viser at det hersker stor usikkerhet om hvordan denne loven skal tolkes og ettelevs.

Figur 1: Univeristets og høyskolelovens §4.1, 4.ledd

Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal dokumenteres, men loven stiller ellers ingen formkrav til høring.

Besøkte enheter forholder seg til studentutvalgene, men er usikre på om de adresserer alle aktuelle saker til alle som bør høres. Usikkerheten er også knyttet til etterlevelse av ordet «høres» og hva det innebærer. Når det gjelder «alle saker som angår studentene», oppleves det altomfattende og svært krevende å etterleve. Det blir nevnt at forskningsrelaterte saker også kan angå studentene.

Under pandemien ble dialogen mellom institusjonen og studentene tettere. Begge parter ønsker å opprettholde det nå som vi er tilbake i en normal arbeids- og studiehverdag. Noen jobber med kulturen og det kollegiale fellesskap som også skal sikre studentinvolvering. Dette danner et godt grunnlag for etterlevelse av studentenes høringsrett. Det kan imidlertid være vanskelig å utvikle samme kultur i hele organisasjonen. Det at noen har møter med sine studentorganer annenhver uke og noen et par ganger i semesteret viser spredningen.

Det hersker stor usikkerhet rundt begrepene høringsrett, representasjonsrett og medvirkning. Hvilke lovverk gjelder, hva skal til for å etterleve dem. Derfor er retningslinjer og rammer for studentmedvirkning og -involvering ønsket. Det vil gi både institusjonen og studentorganene en trygghet og forutsigbarhet i deres samarbeid.

Gitt at det ikke er definert hva studentorganenes høringsrett innebærer, både av type saker og krav til dokumentasjon, har vi ikke kunnet fastlå hvorvidt studentorganene faktisk blir hørt. Studentorganene selv er ofte heller ikke klar over hva de bør høres i og hvordan. Studentene har vervene sine i kun ett år og skal i denne tiden også settes inn i hvordan universitetet og dens samspill med studentorganene fungerer. Det er viktig at de tidlig får opplæring i dette.

Anbefalinger:

EIR anbefaler at retningslinjer og rammer som utarbeides gir tydeligere svar på usikkerhetene som kommer frem i denne revisjonen.

1 Bakgrunn og formål med revisjonen

1.1 Bakgrunn for revisjonen

Studentorganenes høringsrett har rettslig forankring i universitets- og høyskolelovens §4-1(4.) Der står det at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå. Studentombudet anbefalte i sin årsrapport i 2014 at UiO tydeliggjør studentorganers høringsrett og at dette blir en del av rutinene for behandling av saker i organer med beslutningsmyndighet. Anbefalingen blir gjentatt i studentombudets årsrapport for 2017. UiO har i sin årsplan for 2021-23 et tiltak som går ut på å utarbeide retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning på fakultets- og instituttnivå. Retningslinjene skal legge til rette for at studenttillitsvalgte på enhetene opererer under forutsigbare vilkår. Studieadministrativ avdeling (SADM) har fått i oppdrag å lage disse retningslinjene.

1.2 Formål med revisjonen

Formålet med revisjonen er å bidra til at studentorganenes høringsrett blir ivaretatt på en god måte.

1.3 Risikoer/problemstillinger

- Risiko for at det er ulik tolkning av hvordan lover og regler skal etterleves
- Risiko for blanding av begrepene høringsrett, medvirkning og representasjonsrett
- Risiko for manglende/ikke tydelige interne retningslinjer
- Roller og ansvar er ikke godt nok avklart
- Det er ikke kultur for å høre studentene/studentorganene i enkelte miljøer
- Det finnes ikke studentorgan på gjeldende nivå

1.4 Revisjonskriteriene

1. Ivaretas studentorganenes høringsrett godt nok i UiOs arbeid med retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning?
2. Er det nok bevissthet og kunnskap rundt skillet på studentorganers høringsrett, studentmedvirkning og studentenes representasjonsrett?
3. Har enheter rutiner som sikrer at relevante studentorganer høres i relevante saker? Herunder:
  1. Finnes oversikter over hvilke studentorganer som skal høres?
  2. Finnes tydelige kriterier på hvilke saker som omfattes av høringsretten?
  3. Hvordan sikrer man at sakene faktisk blir sendt til høring?
4. Er det sporbart at studentorganene har fått mulighet til å bli hørt? Er det definert hva som er tilstrekkelig dokumentasjon?
5. Er studentorganene hørt i relevante saker?

1.5 Avgrensning, omfang og metode

Revisjonen gjelder kun studentorganers høringsrett, og avgrenses til ikke å omhandle studenters medvirkning i tidligere faser av saksbehandling og studenters representasjonsrett.

Omfanget av revisjonen gjelder fakultets- og instituttnivå og deres samhandling med studentorganene på tilsvarende nivå. Revisjonen omfatter bachelor- og masternivå, men ikke ph.d.-kandidater. Revisjonen omfatter fakultetene MED, MN, SV og JUS og noen av deres institutter.

Revisjonen ble gjennomført ved dokumentgjennomganger og intervjuer.

2 Observasjoner og vurderinger

Det er i økende grad fokus på studentdemokratiet, -involvering og -medvirkning ved UiO. To av de reviderte fakultetene etablerte i 2019/20 arbeidsgrupper som fikk i oppgave å se på tiltak og prosesser som kunne styrke samarbeidet mellom studentene og fakultet. Det ene fakultet satte arbeidet på vent da UiO sentralt satte i gang med utarbeidelse av felles rammer og retningslinjer på området. Dette fakultetet arrangerte i mellomtiden arbeidsseminarer om studentmedvirkning og studentdemokrati. Et tredje fakultet jobber bevisst med kultur og det kollegiale fellesskapet som også inkluderer studentene og deres medvirkning i hverdagen. Autonomi gjør at instituttene i stor grad har frihet til selv å velge hvordan de møter studentene.

Under pandemien ble det tettere dialog mellom institusjonen og studentene på mange nivåer. Den tette dialogen ønsker begge parter å opprettholde nå som vi er tilbake i en normal arbeids- og studiehverdag.

2.1 Ivaretas studentorganenes høringsrett godt nok i UiOs arbeid med retningslinjer for studentdemokrati og studentmedvirkning?

Studieadministrativ avdeling og studenparlamentet jobber sammen for å utarbeide et dokument som skal gi rammer og føringer for studentdemokratiet og medvirkning. Utkastet heter «Rammer for studentinvolvering ved UiO» og har et kapittel om «Studentenes høringsrett og inkludering». Her står det:

- at det er en forutsetning at studentene orienteres i den aktuelle saken fra første stund
- at lovparagrafen om høringsrett ikke begrenser seg til saker der vedtak skal treffes
- at inkludering av en studentrepresentant i arbeid med saken kan erstatte høringsrunden dersom høringsrunden ikke er gjennomførbar

Det var ikke mange av de vi snakket med som kjente til utkastet, men det ønskes velkomment gitt usikkerhetene rundt hvordan loven skal forstås og etterleves.

EIR sin vurdering

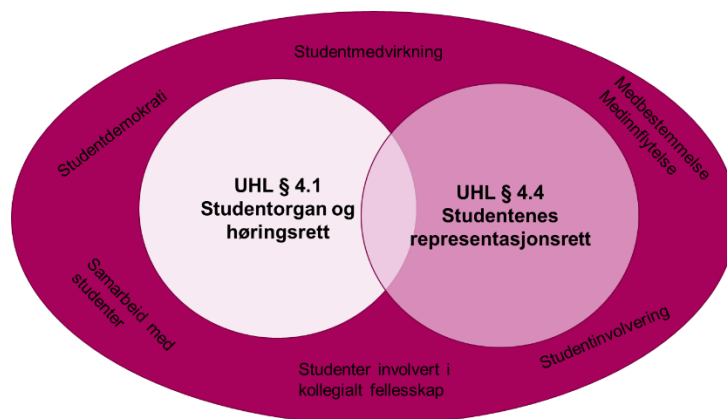
I utkastet «Rammer for studentinvolvering ved UiO» savner vi noe mer struktur i dokumentet slik at det blir mer oversiktlig og enklere å finne frem. Det er viktig å være konsekvent i begrepsbruk, f.eks. når bruker man ordet student og når gjelder det studentorganer. Det må bli tydeligere retningslinjer på hva som er god praksis og etterlevelse på Universitet i Oslo. Formuleringen slik den står i dag (se kulepunktene over) bidrar ikke til å klargjøre den usikkerheten som fremkommer i denne revisjonen godt nok.

Anbefaling

Uklarhetene som fremkommer gjennom denne revisjonen hensyntas i utarbeidelse av retningslinjer og rammer. Det er behov for ytterligere presiseringer og operasjonelle rutiner, jfr. øvrige kapitler i denne rapporten.

2.2 Er det nok bevissthet og kunnskap rundt skillet på studentorganers høringsrett, studentmedvirkning og studentenes representasjonsrett?

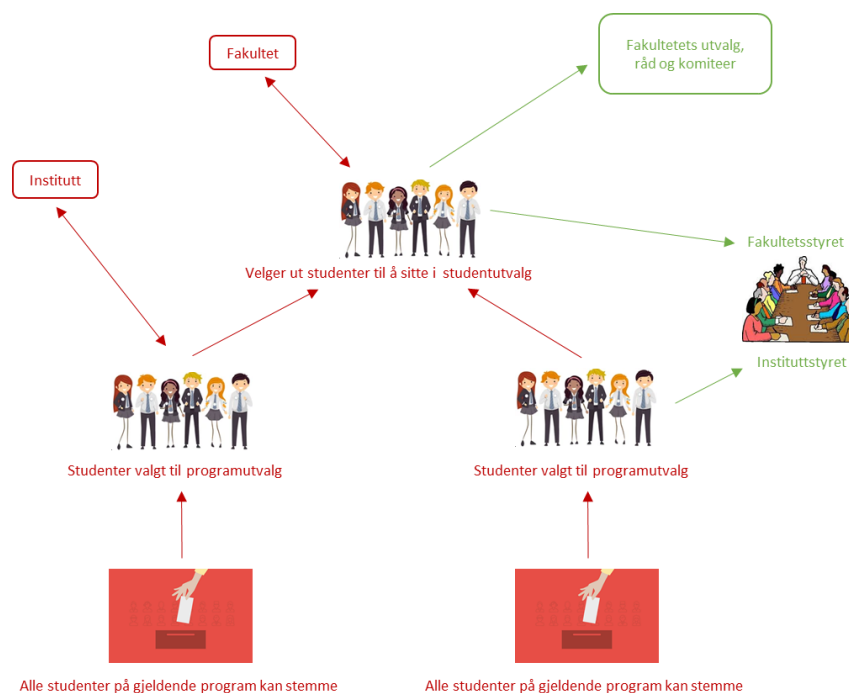
Flere har ikke klart for seg forskjellen mellom representasjonsrett og høringsrett. Det er stort fokus på å ha studenter representert i ulike utvalg og styrer. I praksis glir representasjonsretten og høringsretten over i hverandre (se figur 2).

Figur 2: Studentorganenes høringsrett og studentenes representasjonsrett

Eksempelvis kan en student gjennom et valg ha fått et verv i et studentutvalg. Studentutvalget sender en eller flere representanter til styrer og utvalg (UHL§4.4). Studenten vil ta med seg saker som til en hver tid er på agendaen og diskutere disse med sine medstudenter i studentutvalget. Argumenter og innspill tas med til neste møte med styret eller utvalget. Her kan høringsrett og representasjonsrett fort blandes.

Hvis en studentrepresentant sitter i et styre, så er ikke oppgaven å ivareta særinteressen til studentene, men snarere ha ansvar som beskrevet i UH-loven § 9-1: "Styret er det øverste organet ved institusjonen. Det har ansvar for at den faglige virksomheten holder høy kvalitet og for at institusjonene drives effektivt og i overensstemmelse med de lover, forskrifter og regler som gjelder, og de rammer og mål som gis av overordnet myndighet."

Figur 3: Generisk oversikt for organisering (noen har også direktevalg til styrer)

I henhold til UHL § 4-1, første ledd, skal studentorganet ivareta studentenes interesser. "Studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette et studentorgan for denne."

Revisjonen viser at institusjonen anser studentmedvirkning i form av løpende deltakelse på møter og i arbeidsgrupper som mer verdifullt enn en formalisert høring.

Revisjonen viser også at det er lav interesse for studentvervene. Ofte er det kun de som stiller til valg selv som bruker stemmeretten sin, og det ender dermed med at de som selv stiller til valg ender med å stemme på hverandre. Interessen for deres arbeid blant de øvrige studentene er ofte lav, selv om noe informasjon legges ut på nett. Noen har dirketevalg til styrene, men også her er det som regel overlapp med de som allerede har verv i studentutvalgene. Noen fakulteter og institutter har ordninger med lønn, driftsmidler og noe opplæring for verv og studentutvalg, men disse ordningene varierer i de ulike deler av organisasjonen.

EIR sin vurdering

Det er ikke god nok forståelse av skillet mellom høringsrett og representasjonsrett. Dokumentet «Rammer for studentinvolvering ved UiO» klargjør ikke dette skillet godt nok, gitt at det både omhandler høringsrunder, som er noe mer formelt, og at høring skal ivaretas gjennom gjennom orientering fra første stund, i alle saker som angår studenten og til saker som ikke gjelder vedtak. Sistnevnte krever hyppig involvering og ikke en enkelt høringsrunde.

Revisjonen viser at få studenter stiller til valg eller avgir stemmer på valgene, noe som tyder på det kan jobbes bedre med kommunikasjon mot studentene. Ulike tilrettelegging for studentorganenes virke går vi ikke nærmere inn på her, utover det at vi mener det er hensiktsmessig med tilnærmet like løsninger for studentorganene.

Anbefaling

- Tydeliggjøre skillet mellom studentenes representasjonsrett og studentorganenes høringsrett. Dette gjelder både innsikt i lovens krav og hvordan UiO forventer at dette etterlevelse på de ulike nivåene. En høring bør adresseres til studentorganet, ikke til styrerepresentanten. Begrepet studentenes medvirkning bør også diskuteres opp mot representasjons og høringsrett.
- Vurdere felles retningslinjer på UiO på hvordan studentene skal nås i forbindelse med høring.
- Vurdere å lage felles policy for tilrettelegging for studentorganenes virke, inklusive opplæring.

2.3 Har enheter rutiner som sikrer at relevante studentorganer høres i relevante saker? Herunder:

i. Finnes oversikter over hvilke studentorganer som skal høres?

Samtlige 8 fakultet har nettsider der man kan finne informasjon og lenker til studentorganer. Disse er organisert under lenken «livet-rundt studiene» og hvert fakultet har ulik profil og ulik layout på disse sidene. Sidene gir mye og god informasjon, men har noe ulik begrepsbruk. Nedenfor noen eksempler:

- Noen bruker begrepet studentutvalg kun på fakultetsnivå, mens andre har studentutvalg på instituttnivå.
- Studentutvalg brukes hos noen som samlebegrep for studentutvalg, programutvalg og fagutvalg.
- Fag- og programutvalg blir sortert enten under begrepet studentdemokrati eller studentorganisasjoner.
- Noen har listet opp alle sine utvalg, men hos andre må man inn på lavere nivå (ikke lenker), for å finne frem.

ii. Finnes tydelige kriterier på hvilke saker som omfattes av høringsretten?

Det finnes ingen kriterier eller anbefalinger på hvilken type saker som omfattes av høringsretten. Revisjon viser at det er et ønske å få på plass rammer for hva som skal på høring og til hvem. Altså, hvilke saker som skal på høring fra de ulike nivåene på UiO og til hvilke studentorganer. Vi har fått noen innspill på hva som kan inkluderes, uten at denne listen er uttømmende eller sier noe om hvilket nivå i organisasjonen dette skal høres på:

- Studie- og arbeidsvilkår
- Studentenes rettigheter og plikter
- Omlegging av undervisning
- Utvikle studietilbud
- Nye lokaler/ombygging/åpningstider
- Når noe sendes til formell høring internt på fakultetet/institutter som har med studiene å gjøre
- Valgemneportefølje
- Faglige endringer
- Forsknings saker som påvirker studentene

iii. Hvordan sikrer man at sakene faktisk blir sendt til høring?

Pr. i dag finnes ikke noen mekanismer for å sikre at studentorganene blir hørt i alle saker som angår dem. Etter koronapandemien har det imidlertid blitt større bevissthet på å inkludere studentene i saker som fakultet og institutt jobber med. Det er jevnlig møte med studentutvalgene, der både institusjonen og studentorganene kan ta opp saker. Hyppighet varierer fra annenhver uke til noen ganger per semester. Dette sikrer dialog og åpenhet. For de som har hyppigere møter sikrer det også en tidlig involvering av studentorganene rundt saker fakultet og institutt jobber med. Dette er institusjonens viktigste arena for høring av studentorganene i saker som står på agendaen for disse møtene.

Revisjonen fant også at studentorganer på fakultetsnivå har fått saker til formell høring fra studentparlamentet uten at fakultetet har fått samme sak på sitt bord. Fakultetet mener dette er uheldig.

EIR sin vurdering

Det er stor fokus på studentmedvirkning og involvering på UiO, men det finnes ingen mekanismer eller retningslinjer som sikrer studentorganenes høringsrett på «alle saker som angår studentene». Loven stiller heller ingen formkrav. For fakultetet vil en god del dekkes gjennom møter med studentutvalg på fakultetsnivå, men også her er det variasjon i hvilke saker som dekkes. Dersom en sak har vært i fakultetsstyret vil man også feilaktig kunne tenke at studentorganet har blitt hørt.

EIR mener det hadde vært ryddig å ha samme struktur på fakultetenes nettsider, med lik begrepsbruk. Disse sidene kunne også vært et naturlig sted å få opp oversikter over typiske saker som studentorganene på ulike nivå bør høres i. Det bør også bli klare retningslinjer på hvilke saker og når studenparlamentet sender noe ut på høring til studentutvalgene og som fakulteter da bør informeres om.

Anbefaling

- *Definere en struktur for hvilke studentutvalg som skal høres på hvilke nivåer.*
- *Definere hvilke typer saker som skal høres.*
- *Vurdere lik struktur på fakultetenes nettsider «livet-rundt-studiene» og felles retningslinjer på UiO på hvordan studentene skal nås i forbindelse med høringer.*

2.4 Er det sporbart at studentorganene har fått mulighet til å bli hørt? Er det definert hva som er tilstrekkelig dokumentasjon?

De færreste studentorganer får tilsendt høringsdokumenter som skal svares ut formelt. Det har skjedd, men dette er ikke vanlig praksis på UiO. Der studentene møtes jevnlig med representanter fra ledelsen skrives det ofte referater. Disse vil kunne gi sporbarhet i at studentene har vært med i møter der gitte temaer har stått på agendaen. Men noen fører ikke referat, og det er stor variasjon på innhold og omfang for de referatene som skrives. Det kan også være krevende å finne tilbake til de referatene der studentene eventuelt har hatt innspill. Hvordan disse referatene er lagret og hvordan de tilgjengeliggjøres for studentorganer og evt. alle studenter, er også ulikt.

Det finnes pr. i dag ikke retningslinjer som sier noe om hva som er tilstrekkelig dokumentasjon. Institusjonen uttrykker bekymring for at nye retningslinjer kan bli byråkratiserende.

EIR sin vurdering

Usikkerheten knyttet til hvilke krav som gjelder for dokumentasjon, tilgjengeliggjøring og sporbarhet for å etterleve høringsretten gjør at det i ettertid kan bli uenigheter i om studentorganene er blitt hørt. Dersom man kan klassifisere saker, kunne man tenkt at det stilles større krav til etterprøvnbarhet i viktige eller prinsipielle saker, selv om loven ikke har formkrav.

Anbefaling

- *Definere hva som er god praksis på UiO når det kommer til sporbarhet og formkrav.*

2.5 Er studentorganene hørt i relevante saker?

Revisjonen fant ikke vesentlig misnøye fra studentene om at de ikke blir hørt i relevante saker, men det er da også usikkerhet fra deres side og fra institusjonen på hvilke saker de bør høres i. Vi har gjennom intervjuene og fra studentombudet fått eksempler på saker der studentene hevder ikke å ha blitt hørt:

- Strategi og årsplan
- Innføring av kjønnspoeng
- Disponering av lesesalplasser
- Fastsettelse av regler på lavere nivå
- Korona håndteringen (herunder også digital kontra fysisk undervisning og eksamensform)
- Oppusning

- Sted for praksisplass
- For korte frister på høring gjør at høring ikke blir reel

Vi er gjort oppmerksomme på at det også kan forekomme misforsåelse rundt hva det vil si å bli hørt. Påstander om at studentorganene ikke har blitt hørt når de ikke har fått gjennomslag for sine innspill forekommer. Da det er hyppig utveksling og lite kontinuitet hos studentorganene kan det også forekomme at institusjonen ikke har noen å «høre».

EIR sin vurdering

Da det er usikkerhet om hvilke saker studentorganene skal høres i, hvordan og hva som kvalifiserer for å bli hørt, så blir det også vanskelig å svare på hvovidt studentorganenes høringsrett er etterlevd. Studentene selv innehar vervene sine i stort sett 1 år av gangen og har ikke historikk på saker der høringsretten er forbigått. Det er viktig med en forventningsavklaring på prosessen for høring og det å få gjennomslag.

Anbefaling

- Tydeliggjøre skillet mellom høring og beslutning/det å få gjennomslag.

Vedlegg 1: Om internrevisjonen generelt, rapporter og tiltak

Om internrevisjonen

Internrevisjonens formål er å fremme og beskytte UiOs verdier gjennom å gi risikobaserte og objektive bekreftelser, råd og innsikt. Vårt arbeid er fastsatt i instruks fra universitetsstyret som vi rapporterer til faglig. Alle rapporter skal iht instruks stiles til universitetsdirektør. Mer informasjon om internrevisjonen finner du på våre nettsider.

<http://www.uio.no/om/organisasjon/los/eir/index.html>

Om internrevisjonens rapporter

Besøkte enheter går gjennom utkastet til en rapport for å gi tilbakemelding om eventuelle feil eller misforståelser. Vanligvis foreslår internrevisjonen også forbedringstiltak for å redusere uønsket risiko. Vi ber om at enhetene vurderer forslag til tiltak i rapporten og gir tilbakemelding om:

- tiltaket vil bli gjennomført
- et annet tiltak som tar ned risiko er bedre egnet
- at tiltak ikke gjennomføres

Dersom enheten ikke gjennomfører tiltak, og dermed aksepterer risikoen, ber vi om at det begrunnes. Internrevisjonen kan ikke pålegge iverksettelse av tiltak, men vil drøfte eventuell uenighet med ledelsen og rapportere til styret dersom risikoen ved ikke å iverksette tiltak for UiO etter vår mening er uakseptabel høy.

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 25.01.2023
Saksnr.: 2022/38683 LEIFEJ

Høringsbrev- Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Det odontologiske fakultet har sammen med Odontologisk studentutvalg (OSU) gått gjennom høringsutkastet. Vi støtter de retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO som fremkommer i notatet.

Kontaktperson fra OSU har vært v/ leder Hanne Husebø: hannhus@student.odont.uio.no, tlf.: 90662540

Med hilsen

Karen Marie Ulshagen
Fakultetsdirektør

Leif Erling Jensen
Assisterende fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Leif Erling Jensen
, l.e.jensen@odont.uio.no

Det odontologiske fakultet

Postadresse:
Boks 1142 Blindern
0317 OSLO

Besøksadresse:
Geitmyrsveien 69/71, 0455
Oslo

Tlf: 22 85 20 00
Faks: 22 85 23 32
E-post:
postmottak@odont.uio.no
www.odont.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 27.01.2023
Saksnr.: 2022/38683 BSCHJERV

Høringsvar fra TF- Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Vi viser til Studieavdelings høringsbrev av 02.12.2022 med utkast til *Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO*.

Fakultetet merker seg den grundige prosessen som ligger bak det fremlagte utkastet. Utkastet fremstår tydelig både når det gjelder intensjon og når det gjelder innhold. Dermed fremstår det som enkelt å i hovedsak slutte seg til det fremlagte, grundige forslaget.

Fakultetet er imidlertid i tvil om det er nødvendig med så omfattende og formaliserte prosesser som det er skissert i avsnittet om *Studentorganers høringsrett*. Ved fakultetet er studentene representert i alle utvalg som forbereder saker for fakultetsstyret. De er også representert i styringsgrupper for større prosjekter som omhandler studier og de er sammen med programlederne med i Utdanningsstrategisk utvalg som er rådgivende organ for studiedekanen. De er dermed involvert i alle større, viktige prosesser ved fakultetet. Det fremstår derfor som veldig rigid at det skal utarbeides skriftlig høringsnotat i flere saker. Utfallet kan være det blir et overdrevent fokus på formalia, som ikke nødvendigvis bidrar til å styrke studentenes involvering og innflytelse. Vi ber derfor om at dette avsnittet for en formulering som åpner for at skriftlig høring kan erstattes av andre samhandlingsformer.

Høringsbrevet er oversendt Teologisk studentutvalg, og utvalgets leder har deltatt i fakultetsledelsens behandling av høringen.

Med hilsen

Tone Vold-Sarnes
fakultetsdirektør

Bjørn Erik Høvik Schjerverud
administrativ studieleder

Det teologiske fakultet

Postadresse: Postboks 1023 Blindern
0315 OSLO

Besøksadresse: Domus Theologica
Blindernveien 9

Tlf: +4722850300
Faks: +4722850301
E-post: postmottak@teologi.uio.no
www.tf.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Bjørn Erik Høvik Schjerverud

+4722850308, *b.e.h.schjerverud@teologi.uio.no*

Til:

SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 27.01.2023

Saksnr.: 2022/38683 BSCHJERV

Høringsvar fra JUS - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Vi viser til Studieavdelings høringsbrev av 02.12.2022 med utkast til *Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO*.

Det juridiske fakultet har sammen med Juridisk Studentutvalg (JSU) gjennomgått høringsbrevet. Fakultetet og JSU har skrevet hvert sitt høringsvar uavhengig av hverandre, som legges frem i det følgende:

Høringsuttalelse fra Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet har gjennomgått høringsbrevet, samt utkast til nye retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO. Vi støtter innførselen av en slik retningslinje, og merker oss det grundige og omfattende arbeidet Studieavdelingen og Studentparlamentets arbeidsutvalg har lagt i utformingen av denne.

Fakultetet oppfatter innholdet i de foreslåtte retningslinjene som en kodifisering av praksis som allerede etterleves ved Det juridiske fakultet. Vi støtter innholdet i denne, men vil knytte en kommentar til delen om studentorganenes høringsrett.

Her viser vi til det siste kulepunktet under «Formell skriftlig høring»:

«Saker som skal til formell skriftlig høring til det aktuelle studentorgan er:

- *Innspill til strategi- årsplan og budsjett*
- *Forskrifter, regelverk og **ordninger** som angår studentene»*

Fakultet mener at kravet om skriftlig høring rundt «[...] **ordninger** som angår studentene» vil medføre en overbyråkratisering av samarbeidet mellom fakultetet og vårt studentpolitiske organ.

Ordet «ordninger» favner altfor vidt i forhold til det fakultetet oppfatter som intensjonen bak dette punktet. Det er uklart hvilke typer saker dette viser til. Videre vil de fleste saker som behandles av fakultetets

---

Det teologiske fakultet

Postadresse:
Postboks 1023 Blindern
0315 OSLO

Besøksadresse:
Domus Theologica
Blindernveien 9

Tlf: +4722850300
Faks: +4722850301
E-post:
postmottak@teologi.uio.no
www.tf.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

besluttende organ ha en side mot studentene, og dermed omfattes av kravet. Vi mener imidlertid at det ikke er hensiktsmessig med en formell skriftlig prosess rundt alle disse sakene, da en del vil være av mer teknisk/administrativ art.

Fakultetet i dag har god dialog med vårt studentpolitiske organ, JSU. Vi har tradisjon for å involvere JSU i diverse fora der beslutninger rundt saker som omfatter studentene tas. Vi mener at de studentpolitiske organenes høringsrett kan ivaretas gjennom andre former for inkludering, deriblant møtedeltagelse i besluttende organ, samt i utvalg og arbeidsgrupper. Vi mener at dette legger opp til et godt og tett samarbeid. Innførselen av et krav om skriftlighet i alle ordninger som angår studentene vil etter vår mening resultere i en rigid praksis som kan virke mot sin hensikt.

Innførselen av et slikt krav rundt alle «ordninger som angår studentene» vil også til tider være svært ressurskrevende. Ofte mottar fakultetet saker med svært kort høringsfrist. I slike saker er det særlig viktig med en effektiv form for dialog – et behov som best ivaretas gjennom deltagelse i møter med fakultetets ulike besluttende organ.

Fakultet ber dermed om at det åpnes for andre former for involvering i slike saker enn kun en skriftlig høringsprosess for «ordninger som angår studenter».

Med hilsen

Oddrun Rangsæter
Fakultetsdirektør

Høringsuttalelse fra Juridisk Studentutvalg

Om Juridisk Studentutvalg

Juridisk studentutvalg (JSU) er det øverste studentpolitiske organet ved juridisk fakultet. Utvalget består av ti medlemmer som velges på et allmøte for alle studenter ved slutten av hvert semester. Utvalgets medlemmer består i år, og i de senere år, utelukkende av studenter på det femårige masterprogrammet i rettsvitenskap (MiR).

Ved UiO er studentorganene organisert i tre hovednivåer:

- Studentparlamentet: representerer studenter ved hele UiO
- Studentutvalg: representerer studenter ved fakultetet
- Fagutvalg/programutvalg: representerer studenter ved et fagområde/studieprogram

JSU har på mange måter en dobbel rolle på fakultetet, både som fagutvalg for MiR og som studentutvalg for fakultetet som helhet. Det er en kjensgjerning at utvalget i hovedsak innretter sitt arbeid mot å representere MiR-studentene, som utgjør en stor andel av det totale antall studenter ved fakultetet.

JSU har det siste året gjort en større innsats for å involvere kriminologistudentene (via fagutvalg for kriminologi) og ønsker å utvikle samarbeidet også med studentene på LLM-programmene ved fakultetet. Dialogen er opprettet med fakultetet om denne problemstillingen. Dette høringsinnspillet retter seg derimot i hovedsak til arbeidet med studentdemokratiet for studentene på MiR og hvordan disse studentene blir ivare tatt.

Om høringsinnspillet og studentdemokratirapporten

I det videre vil våre innspill og bemerkninger knyttes til de enkelte overskriftene i de foreslåtte retningslinjene. I tillegg vil vi oppfordre den heldige leser av dette høringsinnspillet til å lese Studentdemokratirapporten (vedlagt). Den bygger på et omfattende arbeid fra både JSU og fakultetets side fra noen få år siden.

De anbefalinger og utredninger som følger av rapporten er svært nyttige og kan være gode bidrag for eventuelle endringer i de foreslåtte retningslinjene finner sted. Rapporten bidrar også til å kaste lys over at tilretteleggingen for studentorganets virksomhet er en skjør konstruksjon og at gode retningslinjer med reell betydning kan en verdi. At det per dags dato er en sunn samarbeidskultur mellom JSU og fakultetet er gledelig, men kan ikke tas for gitt, og vi håper derfor at disse retningslinjene vil følges opp og ikke ende opp som et av mange symboldokument.

For at retningslinjene skal få et meningsfullt innhold bør det også vurderes om det eksplisitt skal opprettes et sentralt kontaktpunkt ved UiO der studentorganene kan henvende seg dersom de opplever eventuelle brudd på lovbestemte plikter eller disse retningslinjer. Slik situasjonen er i dag er studentorganenes reelle mulighet for medvirkning betinget, og i stor grad et resultat, av den velvillighet som finnes hos den sittende fakultetsledelse.

Merknader til de enkelte punkter

Institusjonen skal legge forholdene til rette

“Faste møter skal finne sted mellom ledelse og studentorgan på alle nivå. Hyppigheten skal være av en slik grad at man sikrer en god og kontinuerlig dialog.

I henhold til Universitetet i Oslos normalregler for fakulteter §4 ivaretar dekanen forholdet til studentenes organer på fakultetsnivå.”

Fakultetets plikt til å tilrettelegge for arbeidet følges opp i stor grad ved Juridisk fakultet i dag. Det gjennomføres uformelle møter mellom utvalget og dekanatet ved starten av hvert semester der utvalget gis anledning til å fortelle om sine prioriterte saker for semesteret. I tillegg er det en oppfatning hos oss at dekanatet er villig til å møte studentene også dersom det skulle være behov for hyppigere møter eller møter om bestemte saker som løftes av studentene underveis i semesteret. Dialogen i disse møtene er god, og vårt inntrykk er at dette bidrar positivt til samarbeidet og ønsket om å involvere studentene. Samtidig er dette ikke noe en kan ta for gitt.

Et godt samarbeid gjennom tilrettelegging via uformell møtevirksomhet og kontakt forutsetter at man har et dekanat som uttrykker interesse for å involvere studentene, samt et studentutvalg som gjør en innsats for å sikre at dialogen er god. Hvorvidt dette er tilfellet når dekanat skiftes ut eller nye utvalg oppnevnes vil alltid være usikkert og et godt tiltak for å sikre etterlevelse av denne plikten vil være å sørge for at det fra UiO sentralt sørges for å følge opp at dialogen er opprettholdes.

Formuleringen om at "Faste møter skal finne sted mellom ledelse og studentorgan på alle nivå. Hyppigheten skal være av en slik grad at man sikrer en god og kontinuerlig dialog" er svært skjønnsmessig og er sårbar dersom det skulle oppstå uenigheter mellom sittende fakultetsledelse og utvalg. Vi oppfordrer derfor til at dette konkretiseres og at det stilles tydeligere krav til hva UiO mener er det reelle innholdet av denne plikten. Et godt eksempel vil være å stille tydelige minstekrav til hvor ofte slike møter skal finne sted og hvor mye tid som skal holdes av til disse.

Utvalget er svært fornøyd med innsatsen som gjøres fra Juridisk fakultets side for å sikre tilrettelegging. Hjørnesteinen i tilretteleggingen er finansieringen utvalget får fra fakultetet. Den økonomiske støtten til utvalget er økt. Økningen sikrer de nødvendige stabile rammebetingelser for en forsvarlig drift, og bidrar til at studentene som velges til utvalget prioriterer arbeidet med studentdemokratiet. Uten denne støtten vil konsekvensen raskt være at engasjement i utvalg og i prosessene på fakultetet vil måtte vike for lønnet deltidsarbeid andre steder. Dette må sees i lys av den begrensede studiestøtten vi får til rådighet som i praksis innebærer at studenter må påta seg lønnet arbeid for å få økonomien til å gå rundt.

De negative konsekvensene av svak finansiering har vi har sett hos vårt søsterutvalg ved Universitetet i Bergen og som vil kunne bli en konsekvens om ledelsen ved fakultetet får det for seg at de skulle kutte tilskuddene til utvalget betydelig. Ved et pennestrøk i budsjettarbeidet kan fakultetet svekke arbeidet til utvalget i betydelig grad og bidra til at den lovpålagte tilretteleggingen i praksis blir uten reell betydning. Vi oppfordrer på det sterkeste at UiO sentralt ser til juridisk fakultets arbeid på dette området ved et eventuelt ønske om å styrke den reelle studentmedvirkningen også ved andre fakulteter.

Et forslag om budsjett rutiner og opplæring i økonomiske saker ønskes velkommen. Det er viktig for ansvarlig og fornuftig disponering av felleskapets midler.

Høringsretten

Svarene fra oss her er forholdsvis knappe. Det skyldes at fakultetets plikt til å høre studentene i saker som angår studentene på MiR ivaretas i stor grad.

Den foreslåtte ordningen med formell skriftlig høring er fornuftig og vi ønsker alle forslag om å utvide hvilke typer saker som bør sendes på formell høring til studentorganet velkommen. Det er flere gode forslag i EIR-rapporten som ikke har blitt lagt ved i utkastet til retningslinjer. Vi oppfordrer til å innlemme også disse som eksempler i en ikke-uttømmende liste i retningslinjene.

“Vurderingsgrunnlag og beslutninger i alle de nevnte saker og prosesser skal være etterprøvbart og dokumenteres skriftlig.”

Dersom denne formuleringen skal ha noen naturlig plass i disse retningslinjene foreslår vi at man spesifiserer at også “studentorganenes involvering” inkluderes i oppramsingen av hva som skal være etterprøvbart og dokumenteres skriftlig.

“Saker om studiekvalitet håndteres i tråd med kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten, og tilhørende rutinebeskrivelser.”

Dette er byråkratisk språk som er lite forståelig og lite tilgjengelig for det gjengse studentutvalgsmedlem. Vi foreslår at dette konkretiseres så det er mulig å forstå hva som menes med denne setningen og hvilken rolle studentene skal ha i prosessen.

Studentenes representasjonsrett

Dette er svært formelle regler som etter vårt syn ivaretas i nødvendig utstrekning ved Juridisk fakultet, i alle fall hva gjelder for studentene ved MiR og JSU. Vi opplever også at vi i stor grad blir ivaretatt og inkludert i ad-hoc råd og utvalg for saker som er av betydning for studentene. Det er i disse utvalgene av midlertidig karakter at mye av den reelle innflytelsen kan utøves.

Med hilsen

Nicholas Bertheau Solem
Leder for Juridisk Studentutvalg (JSU)

Vedlegg

Vedlegg 1: Studentdemokratirapporten

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Alexander Schmidt Aarrestad

+4722859853, a.s.aarrestad@jus.uio.no

Styrking av studentdemokratiet

Rapport fra arbeidsgruppe ved

Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

Innholdsfortegnelse

1.	Oppnevning og sammensetning av arbeidsgruppen	3
2.	Tolkning av mandatet.....	5
3.	Studentdemokrati – kort historikk	7
4.	Rettslige rammer for studentdemokratiet	8
5.	Kartlegging av studentdemokratiet.....	10
6.	Bruk av studentressurser i styringen av fakultet	11
6.1	Innledning	11
6.2	Studentene som ressurser.....	11
6.3	Hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes.....	11
6.4	Hvordan kan JSU ivareta studieinteressene ved alle studieprogrammer?.....	12
7.	Tiltak for å styrke studentdemokratiet og ivareta JSUs rammebetingelser.....	14
7.1	Innledning	14
7.2	Ivaretagelse av JSUs rammebetingelser.....	14
7.3	Andre tiltak for å styrke studentdemokratiet	18

1. Oppnevning og sammensetning av arbeidsgruppen

I brev datert 28. juni 2019 har Dekanen ved Det juridiske fakultet truffet vedtak om oppnevning av arbeidsgruppe for styrking av studentdemokratiet ved Juridisk fakultet (Dekanvedtak –JF – 2019/17).

Dekanvedtaket angir bakgrunnen for oppnevningen og mandatet slik:

«Ønsket om å sikre et sterkt studentdemokrati gjennom studentenes medvirkning og medinnflytelse på alle nivåer på fakultetet er bakgrunnen for at Dekanen nedsetter en arbeidsgruppe hvis formål er å se på mulige tiltak og alternative prosesser som kan bidra til å styrke samarbeidet mellom studentene og fakultetet.

Arbeidsgruppen er gitt følgende mandat for sitt arbeid:

Mandat for arbeidsgruppe til styrking av studentdemokratiet ved Det juridiske fakultetet, UiO

Lov om universiteter og høyskoler forutsetter og bygger på at studentene er representert ved ulike organer og i ulike prosesser ved universitets- og høyskoleinstitusjoner. Studentene ved Det juridiske fakultet er representert ved flere av fakultetets organer, bla har studentene tre representanter i fakultetets styre, hvorav Juridisk studentutvalg har to.

Studenter er en viktig ressurs for den fremtidige utvikling av Det juridiske fakultet og for utvikling av studieprogrammene ved fakultetet. Samfunnsutviklingen mer generelt stiller nye krav til universitetene som sådan både til studenter, lærere, administrasjon og ledelse. Et godt læringsmiljø er imidlertid like viktig som tidligere, og et velfungerende studentdemokrati er en sentral bidragsyter til læringsmiljøet og til samhandlingen og forståelsen mellom student og fakultet

Ønsket om å sikre et sterkt studentdemokrati gjennom studentenes medvirkning og medinnflytelse på alle nivåer på fakultetet er bakgrunnen for at Dekanen nedsetter en arbeidsgruppe hvis formål er å se på mulige tiltak og alternative prosesser som kan bidra til å styrke samarbeidet mellom studentene og fakultetet. Arbeidsgruppen skal ha et fremtidsrettet perspektiv og blir spesielt bedt om å se på følgende punkter:

1. Kartlegging av studentdemokratiet slik det fungerer i dag ved Det juridiske fakultet i Oslo, ved andre fakulteter ved UiO og ved de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø.
2. Med bakgrunn i kartleggingen, foreslå tiltak som kan bidra til å styrke studentdemokratiet ved fakultetet på alle nivåer i organisasjon og for alle fakultetets studieprogrammer. Vurdere om studentene som ressurs brukes på en riktig måte, herunder om det er oppgaver der studentrepresentasjon ikke er like påkrevet.

3. Vurdere hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes.
4. Vurdere hvordan JSU på best mulig måte kan ivareta studentinteressene ved alle studieprogrammene på fakultetet.
5. Foreslå tiltak som kan bidra til at rammebetingelsene for JSU kan ivaretas/sikres på en tilfredsstillende måte selv om flere oppgaver som studentutvalget ivaretar i dag faller bort som et resultat av nytt bygg og omlegging/modernisering av studiet (salg av hjelpemidler, reservasjon av lesesalsplasser o.l).
6. Arbeidsgruppen stiller seg åpen for å behandle spørsmål om studentdemokrati som også angår arbeidet med fakultetets strategiprosess UiO 2030.»

Arbeidsgruppen ble oppnevnt for perioden 01.07.19–01.02.20. Etter avtale med dekanen har arbeidsgruppen forlenget funksjonstiden for å få inn resultater fra kartlegging av studentdemokratiet.

Følgende ble oppnevnt som medlemmer av arbeidsgruppen:

- Christoffer Eriksen (leder), professor, Juridisk fakultet, UiO
- Kristin Bergtora Sandvik, professor, Juridisk fakultet, UiO
- Mads Fredrik Baardseth, Juridisk studentutvalg, UiO
- Lovise Dahl, Juridisk studentutvalg, UiO
- Simen Gundersen, Congregatio Forensis, Juridisk fakultet, UiO.
- Susann Andora Biseth-Michelsen, Studentparlamentet, UiO.
- Marianne Gjerstad, Fakultetsadministrasjonen, Juridisk fakultet, UiO
- Margrethe Christoffersen Buskerud, professor, Juridisk fakultet, UiO
- Sofie Foshaug, Juridisk studentutvalg i Tromsø

I tillegg har Mino.jur blitt invitert til å delta i arbeidet.

Kari Hegerstrøm ble oppnevnt som praktisk koordinator for arbeidsgruppen.

2. Tolkning av mandatet

Arbeidsgruppen har tolket mandat slik at det overordnede målet med gruppens arbeid er å identifisere mulige tiltak og alternative prosesser som kan bidra til å styrke samarbeidet mellom studentene og fakultetet.

Slik arbeidsgruppen har forstått mandatet skal gruppens arbeid konsentreres om tre oppgaver.

1. Kartlegging av studentdemokratiet slik det fungerer i dag ved Det juridiske fakultet i Oslo, ved andre fakulteter ved UiO og ved de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø.
2. Vurdering av om studentene som ressurs brukes på en riktig måte, hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes, og hvordan JSU på best mulig måte kan ivareta studentinteressene ved alle studieprogrammene på fakultetet.
3. Presentere forslag til tiltak som kan bidra til henholdsvis sikring og ivaretagelse av rammebetingelsene for JSU, og styrking av studentdemokratiet ved fakultetet på alle nivåer i organisasjon og for alle fakultetets studieprogrammer.

Arbeidsgruppen har forstått ordet «studentdemokrati» som en betegnelse på studentene medvirkning og medinnflytelse ved universitetet. Studentdemokratiet ved Det juridiske fakultet vil følgelig styrkes i den grad studentene får mer formell og reell medvirkning og medinnflytelse ved fakultetet. Videre vil studentstillitsvalgtes evne til å målbare studentmassens synspunkter være større dersom de tillitsvalgte er fulltidsstudenter, slik at de selv kjenner studenthverdagen

Selv om studentdemokratiet forstås som en betegnelse på studentene medvirkning og medinnflytelse ved universitetet, handler studentdemokratiet ikke bare om representasjon i organer med besluttende myndighet. Formelle og reelle muligheter for åpen diskusjon mellom studentene, og mellom studentene og fakultetet utenfor organer med besluttende myndighet, er også viktig for å sikre studentenes medvirkning og medinnflytelse. Som det fremgår av rapporten er studentforeningene og deres aktiviteter og arbeid viktige for studentenes egne diskusjoner. Denne studentoffentligheten og studentenes adgang til møter og andre fora ved fakultetet som ikke nødvendigvis har bestemmende myndighet, er derfor også en viktig del av studentdemokratiet.

Hovedfokuset for denne rapporten er likevel den delen av studentdemokratiet som handler om studentenes medvirkning og medinnflytelse ved fakultetets beslutningsorganer.

Arbeidsgruppen har avgrenset mot prosedyrer for håndtering av enkeltstudenters konkrete utfordringer i undervisningen, gjennom si-fra ordninger og andre forum.

Endelig har arbeidsgruppen tolket mandatet slik at den kartlegging som skal gjøres av studentdemokratiet går mer i dybden på forholdene ved Det juridiske fakultet ved UiO

enn ved andre institusjoner, og slik at kartleggingen ved andre fakulteter ved UiO begrenses til klargjøring av de formelle rammene for studentdemokratiet.

Denne rapporten beskriver studentdemokratiet slik det ble kartlagt og vurdert før pandemien inntraff i mars 2020. Arbeidsgruppen har i forbindelse med slutføringen av rapporten notert at det har foregått en viss utvikling av studentdemokratiet, blant annet gjennom Cell og i forbindelse tilpasning av undervisning til smitteverntiltak under pandemien som inntraff fra mars 2020. Disse forholdene vil ikke bli berørt i rapporten.

3. Studentdemokrati – kort historikk

Det er en lang tradisjon i Norge for at studentene organiserer egne fora for diskusjoner og meningsutveksling. Det Norske studentersamfund ble stiftet i 1813, bare to år etter at det første universitetet i Norge ble etablert i 1811.

Studentdemokrati i betydningen studentmedvirkning i universitetenes styre har imidlertid en kortere historie. En begynnelse for denne delen av det norske studentdemokratiet er kravene om studentmedvirkning som ble fremsatt i forbindelse med omorganiseringen av høyere utdanning mot slutten av 1960-tallet. Den første og mest systematiske aksjonen for mer studentmedvirkning i Norge ble satt i gang av filosofistudentene ved Universitet i Oslo gjennom den såkalte aksjonsuken i januar 1969, hvor studentene besluttet å «overta» lokalene til filosofisk institutt som protest mot at kravene til studentmedvirkning ikke ble hørt. De kravene som filosofistudentene hadde samlet seg om noen måneder før, i september 1968, har senere vært oppsummert slik av Ragnvald Kalleberg:

«1) Studentene ønsket først og fremst innflytelse på undervisningsopplegg, eksamensformer, prioritering av undervisning på bredde i undervisningen. «Også administrativ personale må få medbestemmelsesrett i saker som angår deres interesser». 2) Det ble foreslått at instituttets styrende organ skulle ha personer fra tre faglige grupperinger: alle faste lærere, stipendiater/hjelpelærere og studentene. Forholdstaller 4-2-4 ble nevnt som mulighet. Studentene la vekt på faglig argumentasjon og institusjonell tilrettelegging for argumentasjon: «Arbeidsutvalget vil fremheve fordelene ved at ingen av de tre gruppene har flertall i rådet. Nødvendigheten av å meddele seg gjennom fornuftig argumentasjon blir påtrengende. Dette vil kunne sikre og styrke fornuftens stilling på instituttet, og arbeidsutvalget ser dette som en viktig oppgave». (Kalleberg, «Studenter i det sivile samfunn: et perspektiv på norske studentopprørere», i Guri Hjeltnes (red.), *Universitetet og studentene: Opprør og identitet*, 1998), s. 70)

Studentopprøret spredte seg til andre fag og fakultet ved Universitetet i Oslo, og kom etter hvert også Det juridiske fakultet, slik som nærmere beskrevet av Nils Kristian Sundby «Studentopprør på juss-fakultetet», *Nytt fra Universitet i Oslo* 1974.

Krav om studentrepresentasjon i universitetets styrende organer ble ikke vedtatt som lov før i 1989, i den første felles loven om universiteter og vitenskapelige høyskoler (universitetsloven). Lovens § 4 bestemte at «Styret er det øverste ansvarlige organ for institusjonen», og at den enkelte institusjon kan velge mellom et styre med 7 representanter hvorav 2 er studenter, eller 11 representanter hvorav 3 er studenter.

Universitetsloven av 1989 lovfestet også studentenes rett til å «opprette et studentorgan til å ivareta og fremme de interesser studentene har i forholdet til institusjonen» jf lovens § 66.

4. Rettslige rammer for studentdemokratiet

I dag har studentdemokratiet sin rettslige forankring i universitets- og høyskoleloven (uhl.). Loven fastslår i § 4-1 (1) 1.pkt. at studenter ved universiteter og høyskoler kan opprette «et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre». Videre i andre punktum er det presisert at en tilsvarende rett gjelder for «studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet». Representasjonsretten gjelder følgelig både på universitetsnivå og fakultetsnivå.

Universitets- og høyskoleloven legger opp til at studentdemokratiet skal ivaretas gjennom studentorganene. Studentorganene skal velges gjennom valg hvor alle studenter ved institusjonen har stemmerett.

Universitets- og høyskoleloven § 4-1 er en videreføring av tidligere universitets- og høyskoleloven § 27 og privathøyskoleloven § 10g. I forarbeidene til tidligere universitets- og høyskoleloven § 27, Ot.prp. nr. 85 (1993–1994) s. 57, fremgår det uttrykkelig at «studentorganene skal anerkjennes som en del av institusjonens organisatoriske nettverk». Studentorganene utgjør en del av fakultetets drift.

For at studentdemokratiet skal bli reelt er det en rekke forutsetninger som må være på plass. En første og nødvendig forutsetning er at studentorganene orienteres om sakene fra første stund. I forlengelsen av dette er studentorganene avhengig av å innrømmes en rimelig tid til å behandle saken før et innspill gis. Bernt fremholder at i «saker som berører viktige studentinteresser, må sendes ut på høring til studentorganene så lang tid i forveien at disse har mulighet til å behandle og uttale seg om disse».¹ I saker hvor studentinteressen er betydelig, må studentorganene få tid til å områ seg.

En annen forutsetning er at studentorganenes innspill blir tatt i betraktning før en beslutning tas. I lovens § 4-1 (4) er det slått fast at studentorganene «skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå». Bestemmelsen er generell og begrenser seg ikke til saker hvor det skal treffes vedtak. Etter dens ordlyd gjelder det en absolutt plikt til å involvere studentene i studentrelaterte saker. En slik tolkning har også støtte i Ot.prp. nr. 85 (1993–1994) s. 8. Departementet uttaler at «[d]et understrekes at disse [student]organene er et ledd i det generelle organisasjonssystem ved institusjonen, og skal høres i alle saker som angår studentene». Universitets- og høyskoleloven oppstiller en plikt for universitetet og de enkelte fakultet til å lytte til innspillene fra studentorganene i studentrelaterte saker.

En ytterligere forutsetning som lovgiver har sett som nødvendig for å tilrettelegge for et velfungerende studentdemokrati er at studentorganets aktivitet muliggjøres gjennom fysiske og økonomiske tilretteleggelser. Universitetet har en plikt til å tilrettelegge for at studentorganet kan utøve sin virksomhet «på en tilfredsstillende måte», jf. uhl. § 4-1 (3) 1.pkt. En sentral del av studentorganenes virksomhet er å motta innspill fra den øvrige studentmassen. I NOU 2003: 25 punkt 8.2 er det påpekt at «[d]et vil være avgjørende at

---

¹ Bernt, Jan Fridthjof, Norsk Lovkommentar note 313 sist sjekket 21.01.20.

samtligje studenter ved institusjonen har en mulighet for å bli hørt gjennom studentorganenes virksomhet». For å legge til rette for dette presiseres det videre i forarbeidene at

«[m]inimumskrav til institusjonen bør være å opprettholde en fristasjon med tilgang til telefon og internett, midler til å ha organisasjonssekretær, enten på fulltid eller deltid, for å sikre kontinuitet i arbeidet og for å ta unna det administrative arbeidet ved å ha studentkontor. I tillegg bør institusjonen også innfri midler til å drive studentpolitisk virksomhet, som for eksempel informasjonsspredning til studentene.»

En annen forutsetning for at studentdemokratiet er reelt er at studentene gis møte- og stemmerett i kollegiale organ med beslutningsmyndighet. Uhl. § 4-4 (1) 1.pkt bestemmer derfor at studentene «skal ha minst 20% av medlemmene i alle kollegiale organ som tildeles beslutningsmyndighet». Annet punktum klargjør videre at i et tilfelle hvor studentene med dette ikke vil være representert med mer enn ett medlem, «skal studentene ha rett til å møte med ytterligere en student med tale- og forslagsrett».

Foruten reglene i universitets- og høyskoleloven, vil forvaltningsrettens alminnelige regler om forsvarlig saksbehandling innebære at studentorganene skal høres i saker som angår studentenes studie- og arbeidsvilkår. Disse reglene vil naturligvis også gjelde i en forvaltningssak overfor den enkelte student.

5. Kartlegging av studentdemokratiet

Arbeidsgruppen er bedt om å kartlegge studentdemokratiet slik det fungerer i dag ved Det juridiske fakultet i Oslo, ved andre fakulteter ved UiO og ved de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø. Arbeidsgruppen har som nevnt tolket slik at kartleggingen går mer i dybden på forholdene ved Det juridiske fakultet ved UiO enn ved andre institusjoner.

For å kartlegge hvordan studentdemokratiet fungerer har utvalget utarbeidet en oversikt som viser studentrepresentasjonen i alle organer på det Det juridiske fakultet ved UiO. Oversikten er vedlagt som Bilag 1.

Videre har arbeidsgruppen innhentet en oversikt over organiseringen av studentdemokratiet ved alle øvrige fakultet ved UiO, vedlagt som Bilag 2.

Endelig har arbeidsgruppen også utarbeidet spørreskjemaer til faglig og administrative ledelse og de studenttillitsvalgte ved de juridiske fakultetene ved UiO, UiB og UiT. Selv om svarprosenten er så lav at det er vanskelig å trekke noen sikre slutninger basert på svarene på skjemaene, gir svarene likevel grunnlag for å peke på noen tendenser og inntrykk om hvordan studentdemokratiet fungerer:

Hovedinntrykket er at det er stor sprik i oppfatningen om studentdemokratiet. Det er en betydelig andel som mener at studentene har liten eller begrenset innflytelse, mens det også er en forholdsvis stor andel som mener at studentene har stor innflytelse ved de juridiske fakultetene. Et gjennomgående trekk er likevel at det er flere som mener at studentene har stor eller svært stor innflytelse ved de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø, enn ved Det juridiske fakultet i Oslo.

På masterprogrammet i rettsvitenskap ved Det juridiske fakultet i Oslo er det også en betydelig andel som mener at det er et lite tilfredsstillende samarbeidsklima mellom studentenes tillitsvalgte i JSU og studentforeningene på den ene side, og fakultets administrative og vitenskapelige ledelse. Det er likevel en overvekt av respondentene, både i Oslo, Bergen og Tromsø som mener at dette samarbeidsklimaet er tilfredsstillende eller godt.

For øvrig oppfattes samarbeidsklimaet mellom det juridiske fakultet i Oslo og fakultets studenter som vesentlig dårligere på Master i rettsvitenskap, enn på fakultets andre studieprogram.

Studentforeningene opplever at de har temmelig stor innflytelse i fakultets tilrettelegging for aktiviteter for styrking av studentmiljøet, men opplever likevel at fakultetene på alle tre studiesteder (Oslo, Bergen og Tromsø) i begrenset grad lytter til studentmassens synspunkter i studierelaterte saker.

På alle tre studiesteder er JSU den dominerende kanalen for høring av studentenes interesser, men det ser også ut til at både allmøter og tilbakemeldinger fra enkeltstudenter brukes for å høre studenter.

6. Bruk av studentressurser i styringen av fakultet

6.1 Innledning

Arbeidsgruppen har diskutert hvordan studentene brukes som ressurser i styringen av fakultetet, hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes, og hvordan JSU på best mulig måte kan ivareta studentinteressene ved alle studieprogrammene på fakultetet.

Det er arbeidsgruppens oppfatningen at diskusjoner om bruk av studentene som ressurser for styringen av fakultetet forutsetter klargjøring av hvorfor studentene representerer ressurser for styringen av fakultet.

I det følgende peker arbeidsgruppen først på hvorfor studentene representerer ressurser for styringen av fakultetet (punkt 6.2), deretter hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes (punkt 6.3), og endelig hvordan JSU kan ivareta studentinteressene ved alle studieprogrammene på fakultetet (6.4).

6.2 Studentene som ressurser

Arbeidsgruppen har lagt til grunn at det er flere grunner til at studentene representerer ressurser for styringen av fakultet. Særlig vil arbeidsgruppene peke på at

- Studenter er den største brukeren av fakultet og representerer derved et brukerperspektiv – det er viktig for fakultets funksjon at brukernes synspunkter tas hensyn til ved behandling av saker.
- Studentenes tillitsvalgte er informasjonskilder til hvor skoen trykker for studentmassen
- Gode beslutninger fordrer brede beslutningsprosesser, hvor studentene også tas med i reelle drøftelser
- Studentene er ofte oppdatert på nye utviklingstrekk og har kunnskap om hva arbeidslivet i fremtiden krever
- Det er enklere å gjennomføre beslutninger når «brukerne» har tillit til prosessene bak dem

Det er videre klart at studentstillitsvalgtes evne til å målbære studentmassens synspunkter vil være større dersom de tillitsvalgte er fulltidsstudenter, slik at de selv kjenner studenthverdagen.

6.3 Hvordan samarbeidet mellom fakultetet og JSU kan styrkes

Kartleggingen av hvordan studentdemokratiet fungerer viser at det er utfordringer i samarbeidet mellom JSU og fakultets administrative og vitenskapelige ledelse. Arbeidsgruppen vil særlig peke på at det er behov for å

- Styrke informasjonsutvekslingene mellom JSU og fakultet. For at studentressursene skal kunne brukes på best mulig måte i fakultetets beslutningsprosesser er det avgjørende at JSU regelmessig holdes informert om

alle forhold som angår studentenes hverdag og studieløp, og at JSU holder fakultetet informert om studentens synspunkter.

- Legge til rette for bedre høringer av JSU før fakultetets organer fatter beslutninger som angår studentenes interesser. JSU bør bli hørt i god tid i forveien i alle saker før beslutninger fattes, også beslutninger om fakultetets posisjon i Universitetets organer. Dette bør nedfelles i interne rutiner og retningslinjer. For sikre studentene reell medvirkning bør høringene av studentene v/JSU også være *reelle* – det vil si at høringer og diskusjoner med JSU bør foretas før fakultet selv har inntatt et standpunkt i de aktuelle sakene. (Konfliktdepende)
- Ta opp viktige strukturelle saker på tilstrekkelig tidlig tidspunkt, slik at JSU får mulighet til reelle og direkte diskusjoner med alle berørte studenter. Det kan ta tid for studentutvalget å forankre sine synspunkter i studentmassen, enten ved allmøter, undersøkelser el.
- Sikre at JSU har de økonomiske rammebetingelsene for å kunne utføre sitt virke og også honorere sine tillitsvalgte. En forutsetning for å kunne utføre sitt tillitsverv fordrer at man kan prioritere arbeidet ved siden av studiet.
- Støtte opp om JSUs rolle som et organ for studentenes interesser, slik at fakultetet ikke bør stille spørsmålstegn ved legitimiteten til JSUs synspunkter, og heller ikke uavhengig av JSU innkalle til allmøter med studentene for å innhente studentsynspunkter.

Arbeidsgruppen presenterer konkrete forslag til tiltak for å imøtekomme disse behovene nedenfor i punkt 7.

6.4 Hvordan kan JSU ivareta studieinteressene ved alle studieprogrammer?

Juridisk studentutvalg er det største fagutvalget på det juridiske fakultet, og er også det eneste fagutvalget med fast representasjon i fakultetsstyret og Instillings- og tilsetningsutvalget (ITU).

JSU var også lenge det eneste fagutvalget på fakultetet, og ble etablert av og for studentene på det juridiske embetsstudiet. Fordi det juridiske fakultetet ikke bare har studenter på dette embetsstudiet (i dag master i rettsvitenskap), men også andre studieprogrammer, har arbeidsgruppen diskutert mulige tiltak som kan bidra til at JSU i større utstrekning kan ivareta studieinteressene ved alle studieprogrammer på fakultetet. Utgangspunktet for denne diskusjonen har imidlertid vært at JSU er selvstendig fagutvalg som selv må vurdere og ta stilling til hvordan utvalget skal arbeide innenfor rammene av fastsatte vedtekter. Arbeidsgruppen vil likevel peke på noen mulig tiltak som kan bidra til at både JSU ivaretar interessene til studenter på andre studieprogrammer enn master i rettsvitenskap, i enda større utstrekning enn i dag i de organer hvor de representerer også

de andre studentene. Videre vil arbeidsgruppene understreke at iverksettelse av tiltakene som nevnt nedenfor forutsetter et samarbeid mellom fakultetet og JSU.

Arbeidsgruppen vil understreke at fakultet har det overordnede ansvaret for å sikre ivaretagelse av interessene til studenter på andre studieprogrammer enn master i rettsvitenskap. Opplever studenter på andre studieprogrammer at deres interesser ikke blir ivaretatt, må fakultetet iverksette tiltak for å inkludere disse studentene i relevante beslutningsprosesser.

Etter arbeidsgruppens syn er informasjon om JSUs roller og møter nødvendig for at JSU kan ivareta interessene til studenter på andre studieprogrammer enn master i rettsvitenskap. Arbeidsgruppen mener derfor at JSU i samarbeid med fakultetet bør sørge for at informasjon om JSUs roller og allmøter når ut til alle studenter ved fakultetet, minst en gang pr semester. Dette kan blant annet organiseres ved at fakultetet sender ut JSUs nyhetsbrev en til to ganger pr semester.

Videre er det arbeidsgruppens syn at den som sitter som studentrepresentant fra JSU i Innstillings- og tilsetningsutvalget (ITU) bør representere interessene til alle studentene på fakultetet.

Endelig vil arbeidsgruppen peke på at fakultetet bør etablere rutiner som sikrer at studentutvalg på andre studieprogrammer enn Master i rettsvitenskap trekkes inn og konsulteres ved behov i aktuelle saker i Fakultetsstyret.

7. Tiltak for å styrke studentdemokratiet og ivareta JSUs rammebetingelser

7.1 Innledning

Arbeidsgruppen har diskutert flere tiltak som kan styrke studentdemokratiet i lys av kartleggingen av hvordan studentdemokratiet fungerer. Ett viktig tiltak som arbeidsgruppen også er bedt spesielt om å vurdere er ivaretagelsen av JSUs rammebetingelser. Det er på det rene at det å ivareta JSUs rammebetingelser er nødvendig, men ikke tilstrekkelig for å styrke studentdemokratiet. På den bakgrunn redegjøres det nedenfor først for arbeidsgruppens forslag for å ivareta JSUs rammebetingelser (punkt 7.2), deretter andre tiltak for å styrke studentdemokratiet ved Det juridiske fakultet (punkt 7.3).

7.2 Ivaretagelse av JSUs rammebetingelser

For å styrke studentdemokratiet ved Det juridiske fakultet er det avgjørende at Juridisk Studentutvalg sikres rammebetingelser som gjør det mulig for utvalget å ivareta studentenes interesser som et frittalende og uavhengig organ.

Arbeidsgruppen peker på at betydelige deler av JSUs virksomhet er knyttet opp mot gjeldende regler i universitets- og høyskoleloven hl. § 4-1. Med enkelte små justeringer, er de samme reglene foreslått videreført i forslaget til ny lov i NOU 2020: 3. Arbeidsgruppen vil særlig nevne det som sies i NOU-en om rammebetingelsene for studentorganenes rolle. Det heter på side 188:

«Utvalget mener at studentenes rett til å opprette et studentorgan og institusjonens plikt til å tilrettelegge for denne virksomheten er grunnleggende for den studentmedvirkningen vi har og ønsker å ha i universitets- og høyskolesektoren. Bestemmelsen er viktig for å ha et fungerende studentdemokrati ved institusjonene.»

Som det også heter i loven, har studentene ved JSU rett til å bli hørt – og studentenes organ har en selvstendig rolle vis-a-vis fakultetet. Dette er nødvendig for å ivareta studentenes egen meningsdannelse. Studentene skal ha en reell stemme overfor fakultetet.

Tidligere har JSU i betydelig grad vært selvfinansierende i sin virksomhet. Salget av papirbaserte hjelpemidler har gjort utvalget i stand til å gjennomføre driften sin og dekning av kostnadene sine uten tilskudd fra fakultetet. Det presiseres at disse midlene som alt overskuende hovedregel ikke har vært brukt til utvalgsgodtgjørelser til de enkelte medlemmene – det har blitt utdelt honorarer av den sum på 88 000 kroner som JSU har fått fra fakultet hvert år. Dette har, når man deler det på to semestre, resultert i at honorarene for å sitte i utvalget er tilnærmet symbolske.

I perioden JSU drev ekspedisjonen sin, sto fakultetet for ansettelsen og lønnskostnadene til sekretærene, med unntak for tillegget til sjefssekretæren. Ved avviklingen av

ekspedisjonen, har disse lønnskostnadene bortfalt. De midlene som her har vært brukt av fakultetet, har i realiteten vært et indirekte tilskudd til JSU.

Alt overskudd fra utvalgets drift har siden 1996 blitt tilført – overført til – Juridiske Studenters Stiftelse (JSS), hvor Stian Øby Johansen er styreformann. Stiftelsen JSS deler hvert år ut sin avkastning til ulike studentforeninger ved fakultetet. Juridisk Studentutvalgs bevilgninger er den eneste inntektskilden til JSS. Beløpene JSS bevilger årlig til fakultetets studentforeninger ligger på flere titalls tusen kroner. Målet er at jusstudentene skal ha et mangfoldig og levende studentforeningstilbud. Juridisk Studentutvalg har fortsatt en ambisjon om å tilføre stiftelsen noe midler hvert år, i håp om å fortsette å legge til rette for et godt studentmiljø.

JSU har imidlertid ikke vært i stand til å bevilge like store midler de siste årene som i tidligere år. For å ivareta et mangfoldig og levende studentforeningstilbud er det gjort en vedtektsendring i JSS hvor søkere nå må legge frem foreningens samlede regnskap, dersom de er del av en større forening. Dette ble gjort for å sikre at man fikk et realistisk bilde av hvilke foreninger som hadde et reelt behov for finansiering fra JSS. Det er ønskelig at JSU fortsatt skal overføre sitt overskudd til JSS for å kunne støtte opp om studentforeningstilbudet.

Fakultetet har avskaffet ordningen med papirbaserte hjelpemidler, og erstattet den med Lovdata. På denne måten har fakultetet satt en effektiv strek over utvalgets mulighet til å skaffe seg inntekter og opprettholde det omfanget av drift og studentvirksomhet som man har hatt. Juridisk Studentutvalg har ikke – i det alt vesentlig – mulighet for noe annet inntektsgrunnlag enn tilskudd for å kunne drive sin virksomhet. På denne bakgrunn er det nødvendig, grunnet de endringer som er gjort ved studiet, å endre og styrke tilskuddene til studentutvalget.

I uhl. § 4-1 tredje ledd første punktum heter det: «Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.»

Dette innebærer også at studentutvalget skal finansieres. Det heter i NOU 2020: 3 på side 188:

«Institusjonene plikter å legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Utvalget ser at begrepet ”tilfredsstillende” kan være vanskelig å tolke, og at det kan føre til ulik praksis mellom institusjonene. Utvalget har mottatt innspill fra studenter om at institusjonene ikke oppfyller sin plikt til tilrettelegging. Dette bekrefter også tilstandsrapporten fra Norsk studentorganisasjon.

Utvalget mener bestemmelsen om at institusjonene skal legge til rette for studentarbeid, må åpne for variasjoner mellom institusjonene nettopp på grunn av institusjonenes ulike størrelser, fagområder og studentmasser. ... »

Anvendt på JSU, er ordningen ved Det juridiske fakultet at det ikke er egne fagutvalg ved fakultetet i tillegg til et sentralt utvalg – studentvirksomheten er innordnet slik at det bare er ett organ; som gjør finansieringsbehovet større enn ved andre fakulteter ved UiO hvor det ved andre fakultetet er både studentutvalg og fagutvalg (innenfor hvert fakultet) som får tilskudd.

Det er tale om en stor studentmasse, en stor institusjon og en rekke styrever.

En annen dimensjon er at studentutvalget ofte har utfordringer med rekruttering. Dette trekkes også frem i NOU 2020: 3 på side 188: «Utvalget har merket seg at lav deltakelse ved valg til studentorganene er en klar utfordring.» Slik er det også ved Det juridiske fakultet. Dette kan nok skyldes flere faktorer, men en ikke ubetydelig del må tilskrives økonomien. Studenter kan ikke prioritere den type arbeid når de tilnærmet ikke er honorert, samtidig som Lånekassens tilskudd er langt unna å realisere fulltidsstudenten.

Arbeidsgruppen mener at det bør skilles mellom honorarer til utvalgsmedlemmer og rene driftstilskudd.

Etter det arbeidsgruppen er gjort kjent med har Juridisk Studentutvalg tidligere kviet seg for å oppjustere honorarene til utvalgsmedlemmer all den tid de da måtte hente midler fra sin omsetning – og ikke tilskudd fra fakultetet – til dette. Nå som finansieringsmodellen er under undersøkelse, ser arbeidsgruppen det som ønskelig at honorarene skal heves slik at studentene i større grad avlønnes for sitt arbeide.

For det første viser arbeidsgruppen til at studentrepresentantene i CELL avlønnes, og det vil være noe inkonsekvent om studentene i det øverste studentorganet skal stilles i en vesentlig dårligere stilling med betydelig dårligere arbeidsbetingelser.

Økt honorar vil kunne bidra til å gjøre det mer attraktivt å sitte i studentutvalget, og kunne bidra både til økt rekruttering og kontinuitet – hvilket er problemer nå. Dessuten vil det innad i utvalget gi en økt mulighet til å ansvarliggjøre hvert enkelt medlem for det arbeidet som vervet faktisk krever.

Studentene trenger at enkelte tar på seg politiske verv. De som gjør dette, skal i minst mulig grad tape på det. En viss kompensasjon er nødvendig for å opprettholde et sunt studentdemokrati, ettersom det muliggjør at de som tar på seg slike verv ikke vil måtte gjøre dette på bekostning av annet. Det kommer også det store studentfelleskap til gunst at JSU har et velfungerende og operativt styre.

Arbeidsgruppen kan se det som en heldig løsning at betydelige deler av de lønnsmidlene fakultetet tidligere har brukt på sekretærene, rediskoneres til utvalgshonorarer. Til illustrasjon avlønnes hvert utvalgsmedlem i JSU Tromsø med 12 500 kr i semesteret og leder får 25 000 kr i semesteret.

I tillegg mener arbeidsgruppen at det også er behov for tilskudd til rene driftsmidler. Når det gjelder disse, skal de dekke alt fra drift av nettside, kostnader til regnskapsfører, gjennomføring av arrangementer og møter, så vel som øvrige driftskostnader. JSU-representantene er studentenes representanter. For å kunne ivareta studentmassen, er det nødvendig at JSU har tilstrekkelig forankring, tilknytning, nærhet og tilhørighet blant studentene. Dette krever blant annet arrangementer og annet for studentene. Dessuten er det viktig at JSU drives tillitsvekkende, både for fakultetet og studentene, av denne grunn må man også dekke inn kostnader som går til etterlevelse av god foreningsskikk.

De kostnadene utvalget har i løpet av et driftsår er illustrerende. JSU brukte i 2019 omtrent 30 000 kroner på lønn til regnskapsfører. Omtrent 15 000 kroner gikk til arbeidsgiveravgift. Omtrent 5 000 kroner til leie av datamaskiner. Hardware-utstyr kostet 500 kroner, software 25 000 kroner. På kontorrekvisita brukte JSU omtrent 3 000 kroner. Telefonutgiftene ble på 1000 kroner. Utgiftene var i stor grad like store i 2020, selv om JSU i løpet av dette året foretok store innsparinger. I 2018 brukte JSU dessuten omtrent 7 000 kroner på forsikring for transport, 2 500 kroner på ikke-oppgavepliktig reisekostnad og 1500 på IKT-løsning og nettbutikk. Dessuten brukte JSU 100 kroner på kontroll-, prøve- og stempelavgift, og 15 000 kroner på bank- og kortgebyrer. I forbindelse med studiestartsuken bruker JSU ca 10 000 kroner på forskjellige arrangementer i semesteret. Til overlappsmiddagen går det omtrent 15 000 kroner i semesteret.

Som følge av overgangen til nytt bygg, avvikling av salg av hjelpemidler og en helhetlig omstrukturering av deler av JSUs virksomhet, ser man nå på et annet JSU enn man gjorde i 2019 og 2020. JSU har som følge av dette kuttet sine kostnader betydelig. Fakultetet vedtok i 2019 en økning i tilskudd fra tidligere 88 000 kroner til nåværende 150 000 kroner for å bøte på dette. JSUs økonomiske rammer er likevel ikke tilstrekkelige, ettersom kostnadene med utvalgshonorarer samt driftskostnader i det vesentlige utgjør tilskuddet.

JSU har i sitt budsjett for 2021 inkludert følgende utgifter: Utvalgshonorarer (inkludert arbeidsgiveravgift) på 121 174 kroner. Offentlige arrangementer (paneldebatter, Juss i film, og lignende) på 10 000 kroner. Kostnader med regnskapsprogrammet Tripletex på 8 000. Bankkontoavgifter på 400 kroner. Betaling for eposttjenesten Webhuset på 2 547. Dekning av JSS' faste utgifter (avgift til Lotteri – og stiftelsestilsynet, bankkontoavgift og revisorhonorar) på 16 000 kroner. Støtte til JSS' utdelingspost på 5000 kroner. Interne arrangementer, som overlappsmiddager og "Runden" på 15 000 kroner. Totalt 173 121 kroner. JSU har dessuten, som en del av samarbeidet med JSU Tromsø og JSU Bergen, kostnader i forbindelse med avvikling av fagråd. Litt enkelt sagt arrangeres det hvert semester et fellesmøte med alle de tre utvalgene. Arrangering går på rundgang mellom utvalgene. Hvert enkelt JSU dekker sine reisekostnader til fagrådene, mens vertskapet står for kost og losji, så vel som øvrige møtekostnader. Selv om kostnadene varierer av hvorvidt man er vertskap eller ikke, finner utvalget det tjenelig at JSU får tilstrekkelige

midler til å kunne videreføre fagrådene. JSU har i sitt årsbudsjett satt av 10 000 kroner til utgifter i forbindelse med Juridisk fagråd. Denne budsjettposten vil også være i JSUs fremtidige årsbudsjetter. Dette må også hensyntas i fastsettelsen av driftstilskuddet.

En utfordring som ligger latent i en ordning hvor institusjonen skal finansiere studentutvalget og tilrettelegge for det, er at utvalget skal være uavhengige fra institusjonen og tidvis også kritisere den. For å sikre denne selvstendige rollen, burde utvalget være så økonomisk uavhengig fakultetet som mulig. Finansieringen bør ikke (re)forhandles hvert år, men det burde hensyntas at det kan påløpe ekstraordinære kostnader som krever ekstraordinære tilskudd. En mulighet er at det avtales en finansieringsmodell som løper gjennom en hel dekanatperiode. Slik vil dette også kunne være et tema ved valg av dekanat. Studentene opplever det som en utfordring hvis de en dag skal kritisere fakultetet, for den neste å skulle forhandle om sine egne rammebetingelser.

Som denne rapporten for øvrig viser, er studentene en viktig ressurs ved fakultetet. For å kunne nyttiggjøre seg dem på best mulig måte, er det viktig at fakultetet sikrer best mulig rammebetingelser for Juridisk Studentutvalg.

7.3 Andre tiltak for å styrke studentdemokratiet

Arbeidsgruppens undersøkelser har vist at det er et stort sprik i oppfatningen om studentdemokratiet på fakultetet. Det generelle inntrykket er at samarbeidsklimaet mellom fakultetet og studentorganene er godt, men at det er rom for forbedringer. For at studentdemokratiet skal fungere tilfredsstillende, er det arbeidsgruppens syn at det må gjennomføres tiltak. På et overordnet nivå er inntrykket at studentorganene må involveres på et tidligere tidspunkt, gis tid til å vurdere saken og at innspillet fra studentene i større grad må vektlegges.

Universitets- og høyskoleloven legger opp til at studentorganet (her; JSU) involveres fra første stund i studentrelaterte saker. Skal studentdemokratiet være velfungerende er det en forutsetning at denne plikten også etterleves i praksis. Arbeidsgruppen er derfor av den oppfatning at det bør etableres klare og tydelige rutiner innad på fakultetet for å oversende saker særlig til JSU, men også andre studentutvalg og studentforeninger, for innspill. I forlengelsen av at JSU må involveres på et tidligere tidspunkt, må også innspillene fra JSU lyttes til før beslutningen reelt sett er fattet. Også her må det innarbeides rutiner som sikrer etterlevelse av denne praksisen. Måten studentene ble involvert ved utviklingen av CELL-prosjektet er et eksempel til etterfølgelse.

Arbeidet JSU bedriver er omfattende og krevende. Interessen for å stille til valg i JSU har over en periode ikke vært spesielt stor. Derfor er det svært viktig å sikre at de studentene som «tar jobben» har gode arbeidsforhold. Universitets- og høyskoleloven legger opp til en form for finansiering av JSUs virksomhet. Dette kan innebære at fakultetet lønner de tillitsvalgte i JSU, slik det gjøres på Det juridiske fakultet i Tromsø. Videre kan det også

være en mulighet at fakultetet lønner en organisasjonssekretær til å foreta det administrative arbeidet og for å sikre kontinuitet i arbeidet. Dette kan særlig være aktuelt nå som fakultetet har sluttet å lønne de ansatte i JSUs skranke, ettersom denne nå har opphørt.

For å anerkjenne det gode arbeidet JSU legger ned, men også styrke rekrutteringen til JSU, kan det være aktuelt at ledelsen ved fakultetet skriver solide og utfyllende attester til de tillitsvalgte.

For samarbeidsklimaet mellom JSU og fakultetet for øvrig er det også viktig med uformelle fora for orientering om kommende saker. I Tromsø har JSU og ledelsen ved fakultetet med jevne mellomrom lunsjmøter hvor fakultetet orienterer om kommende saker i en uformell og trivelig ramme. Arbeidsgruppen støtter opp om tilsvarende ordninger ved Det juridiske fakultet i Oslo. Skulle det oppstå en situasjon hvor man ikke enes om uformelle kontaktpunkter, mener arbeidsgruppen at man da kan falle tilbake på følgende ordning: Et uformelt informasjonsutvekslingsmøte hver 14 dag, mellom dekanene, fakultetsdirektøren og to representanter fra JSU med gjensidig informasjonsutveksling om saker. For å sikre den uformelle tonen i et slikt møte, bør det ikke føres referat, og saksliste bør bare utarbeides ved behov. Oppnås det ikke enighet om møtetidspunkt bør ordningen være at møtet avholdes like i forkant av I-ledermøtene. JSU bør uansett få tilgang til sakskartet til I-ledermøtet og få ta del i den delen av møtet som er studentrelevant.

Fakultetet bør løfte frem JSUs virksomhet i større grad enn i dag, og ikke være tilbakeholdne i å sende informasjon fra JSU enten på e-post, SMS eller i andre hensiktsmessige former. JSU bør i samarbeid med fakultetet sørge for at informasjon om allmøter mv. og JSUs rolle og funksjon når ut til alle studentene ved fakultetet, minst to ganger i semesteret – eksempelvis i form av et nyhetsbrev el.

Arbeidsgruppen mener videre at studentene fortsatt bør være representert i instituttrådene slik som i dag, men vil kun delta i møtene etter behov, etter JSUs skjønn, avhengig av sakskart og tilgjengelig tid.

Arbeidsgruppen vil også legge til at det for JSUs del kan være nyttig å utarbeide en såkalt «vitebok» hvor den sitter i verv nedfeller sine erfaringer, og som overleveres til neste som overtar vervet. Ved avslutningen av perioden som sentral tillitsvalgt bør det settes opp et kort erfaringsnotat og foretas et exit intervju. Den som sitter med vervet lager notatet og den som kommer inn vervet gjennomfører intervjuet.

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 31.01.2023
Saksnr.: 2022/38683 LINESL

Høringsvar fra UV - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Vi har sendt høringsdokumentene ut til instituttene ved UV (inkludert CEMO) og til studentutvalget ved UV for innhenting av svar fra studentene. I tillegg ble høringen tatt opp i det regelmessige møtet dekan og studiedekan har med studentutvalget ved UV samt studentrepresentantene i fakultetsstyret, 18.1.23.

Vi ser at det ligger en grundig prosess bak utkastet til retningslinjer, og vi ser også at mye stemmer overens med ting som allerede gjøres, men at man nå får samlet og systematisert arbeidet. Vi støtter derfor retningslinjene, med et par innspill.

- Punktet om valg bør tydeliggjøres. Vi forstår det slik at valg i allmøte nå blir den primære måten å gjennomføre valg av studentrepresentanter til styrer på, subsidiært elektronisk valg dersom valgforsamlingen ikke blir enstemmig enige om å foreta valget i møtet. Men vi så ved gjennomgangen av dette punktet i møte at det framstår noe uklart hvem valgforsamlingen egentlig består av. Altså hvem de tillitsvalgte i «en forsamling av tillitsvalgte» rent praktisk er.
- Når det gjelder punktet om formell skriftlig høring oppfatter vi det slik at kravet om skriftlighet er rettet mot enheten, slik at studentorganet kan få mulighet til å svare muntlig i et møte dersom dette fungerer bedre.

Med hilsen

Melanie Kirmess
studiedekan

Line Sletten
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

UNIVERSITETET
I OSLO

Notat

2

Saksbehandler:

Line Sletten

+4722855752, line.sletten@uv.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.02.2023
Saksnr.: 2022/38683 GCHELLAN

Høringssvar fra SUM - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Det vises til høringsbrev 2. desember 2022 fra universitetsdirektøren angående retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO.

Vi støtter i all hovedsak det fremlagte forslaget og setter pris på det grundige arbeidet som er nedlagt. I likhet med HF, SV, JUS og TF er vi i tvil om kravet om formelle skriftlige høringer er hensiktsmessig, og vi anser som SV at dette vil kunne virke byråkratiserende. Vi er også bekymret for et økt press på administrative ressurser ved en slik formalisering. Et krav om formelle skriftlige høringer vil være mindre hensiktsmessig på senternivå, og vi ser formaliserte dialogmøter som en mer konstruktiv og produktiv løsning for å involvere studentene.

På SUM er studentene representert i senterets styre og programrådet for vårt masterprogram. Studieadministrasjonen har også løpende dialog med studentrepresentantene, som fungerer som 'tillitsvalgte' for sine kull. Det vil kunne være hensiktsmessig med mer formaliserte og felles dialogmøter med studentrepresentantene og undervisningsledelsen, og vil se på muligheten for å innføre disse snarlig, i samråd med studentrepresentantene.

Vi støtter ellers opp om HF's høringssvar.

Med hilsen

Sidsel Roalkvam
Senterleder

Gudrun Cecilie Eikemo Helland
Studieleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

UNIVERSITETET
I OSLO

Notat

2

Saksbehandler:

Gudrun Cecilie Eikemo Helland

+4722856703, g.c.e.helland@sum.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.02.2023
Saksnr.: 2022/38683 NICLASB

Høringsvar fra MED - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Det medisinske fakultet slutter seg i hovedsak til forslaget til retningslinjer for studentorganer ved Universitetet i Oslo. Fakultetet har imidlertid noen kommentarer.

I avsnittet om byggeprosesser mener fakultetet følgende setning er malplassert: «Vurderingsgrunnlag og beslutninger i alle de nevnte saker og prosesser skal være etterprøvbart og dokumenteres skriftlig.» Dette er et ordinært ledd i en helt ordinær saksbehandling, og har ikke noe med studentinvolvering å gjøre som sådan.

Når det gjelder hvordan fagutvalgene er organisert på instituttene, fremstår forslaget som noe uklart. Fagutvalg og programutvalg er definert å representere studenter ved et fagområde/studieprogram. Ved Institutt for helse og samfunn representerer fagutvalget hele instituttet og alle studentene ved alle studieprogrammene samtidig som studieprogrammene ved instituttet dekker ulike fagområder (avhengig av hvor bredt eller hvor smalt man definerer et fagområde). Fakultetet mener at retningslinjene må være tydeligere hva som menes med et fagområde, og en presisering av at fagutvalg også kan dekke et helt institutt.

I avsnittet «Studentorganenes forpliktelser» blir studentorganene definert på institutt- og fakultetsnivå, men tidligere i dokumentet er det program- og fagnivå, i tillegg til fakultetet (jf. punktet over). Benevnelsen bør samkjøres, slik at det er konsistent gjennom hele dokumentet.

Videre er det også uklart hvordan studentinvolvering kobles opp mot kvalitetssystemet. Det er nevnt under overskriften om høringsrett – noe som er naturlig gitt at de gjennom evalueringer blir hørt jevnlig, men i punkt 4 i kvalitetssystemet som omhandler videreutvikling er det vel så mye representasjonen til studentene (f.eks. i ulike utviklingsprosjekter) som er viktig å få frem, og dette er ikke synlig i retningslinjen.

I avsnittet om høringsrett bør det presiseres om studentorganene har høringsrett i saker som vedtas av organer der studentene er representert, eller ikke. Videre kan det tydeliggjøres om denne høringsretten også gjelder opprettelse og nedleggelse av studieprogram og emner, og endringer i program- og emnebeskrivelser.

Det medisinske fakultet
Seksjon for ledelse
Studieseksjonen

Postadresse:
Postboks 1078 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Sogn Arena, 2. et., Klaus
Torgårds vei 3, 0372 Oslo

Tlf: 22 85 11 36
Faks:
E-post:
postmottak@medisin.uio.no
www.med.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

Når det gjelder møtegodtgjørelse for studenter i styrer på valgte organer, forstår fakultetet det slik at også studenter som sitter i betalte verv, der styrerepresentasjonen inngår som en naturlig del av vervet, mottar møtegodtgjørelse. Om det ikke er tilfellet, bør det presiseres.

Det er studenttillitsvalgte ved Det medisinske fakultet som er internasjonale studenter. Fakultetet forutsetter derfor at disse retningslinjene også oversettes, og gjøres tilgjengelig på engelsk. På den måten legges det til rette for at også engelskspråklige studenter enklere kan påta seg verv.

Fakultetet har sendt forslaget fra studieavdelingen til Medisinsk studentutvalg for deres tilbakemeldinger. Det har ikke kommet kommentarer fra studentutvalget i denne saken.

Med hilsen

Hanne-Guro W. Aabelvik (e.f.)
fung. seksjonssjef

Niclas Johan Marius Berger
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Niclas Johan Marius Berger
n.j.m.berger@medisin.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.02.2023
Saksnr.: 2022/38683 LIVTM

Høringssvar fra SV - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Vi viser til høringsbrev av 02.12.22 fra universitetsdirektøren angående retningslinjer for tilrettelegging for studentorganenes virksomhet ved UiO.

Vurderingene i fakultetets høringssvar støttes av våre enheter. Det vises til vedlagte innspill fra Økonomisk institutt som eksempel på tilbakemelding fra instituttnivået. For høringssvar fra Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SVSU), se vedlegg.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet er positive til utarbeidelse av retningslinjer som legger til rette for at studentorganene opererer under forutsigbare forhold. Dette forutsetter at retningslinjene er klare og angir tydelige rammer for at fakulteter og enheter skal kunne oppfylle lovens krav.

Fakultetet er opptatt av å tilrettelegge for et godt og velfungerende studentdemokrati ved fakultetet og enhetene gjennom felles møteplasser og dialog med studentene. Studentenes involvering har blitt betydelig styrket gjennom innføringen av nytt kvalitetssystem. Studentene er en viktig part i utviklingen av virksomheten og studiekvaliteten og det er tilrette lagt for et tett og godt samarbeid med studentutvalg(ene).

I fakultetets årsplan for 2023-2025 er et av tiltakene å styrke studentdemokratiet gjennom dialog med SVSU og tilbud om opplæring og inkludering i møter og fora. Studiedekan og studieleder har jevnlig møter med SVSU. Møtene er formalisert og referatføres. Fakultetet mener at slike dialogmøter er den beste måten å ivareta studentenes rett til å bli hørt. De sikrer løpende dialog om saker som berører studentene og reell mulighet til å ha innflytelse fra første stund. Vi stiller spørsmålsteget ved hensiktsmessigheten i forslaget om omfanget av opplæring i virksomhetsstyring og budsjett for representanter som velges for et år av gangen skal gjelde på alle nivåer.

Fakultetet har allerede avtaler med studentutvalg for disponering av lokaler, honorar og rammetilskudd og er positive til automatisk forlengelse som foreslått. Vi er også positive til en harmonisering av slike avtaler på tvers, men mener at betydelig forskjeller i arbeidsbelastning på grunn av enhetenes størrelse og kompleksitet taler for fleksibilitet med hensyn til fastsettelse av honorar på fakultets og enhetsnivå. Fakultetet har i dag avtale med SVSU om fast honorering av enkelte verv og tilskudd til honorar og drift av utvalget. Fakultetet er imidlertid skeptisk til å utvide omfanget av verv som omfattes av ordningen og opplever et betydelig press på frivilligheten, og en forventning om honorering og profesjonalisering av studentvervene. Videre er den foreslåtte fristen for revisjon av avtalene, 31. desember til retningslinjene fra desember hvert år, for sen til at justering av økonomiske rammebetingelser kan implementeres i det påfølgende året. Fakultetet foreslår derfor at fristen settes til 1. november hvert år.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Fakultetsadministrasjonen

Postadresse:
Postboks 1084 Blindern
0317 OSLO

Besøksadresse:
Eilert Sundts hus 4. et.,
Moltke Moes vei 31, 0851
Oslo

Tlf: 22 85 62 64
Faks: 22 85 48 25
E-post: postmottak@sv.uio.no
www.sv.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

En hovedinnvending til de foreslåtte retningslinjene er at loven ikke stiller krav til formell skriftlig høring. Primært fordi det ikke stilles formkrav til høring i loven, bør kravet om skriftlig høring utgå fra retningslinjene. SVSU ønsker heller ikke at høringer skal være skriftlige, men være dialogbasert. For studentens tilbakemeldinger vises det i øvrig til vedlagte høringsuttalelse fra SVSU.

Fakultetet anser at forslaget om skriftlig høring vil virke byråkratiserende og er bekymret for et økt press på administrative ressurser. Sett i lys av UiOs plikt til å legge til rette for studentinvolvering kan det være nærliggende å tenke at det vil komme krav til administrativ støtte for å ivareta studentens mulighet til å ta ut sin høringsrett.

Formelle skriftlig høringer kan være funksjonelt på UiO nivået, men for studentutvalg på fakultets- og særlig enhetsnivå, vil det være mindre hensiktsmessig. Et slikt krav kan være til hinder for rekrutteringen av studenter i student- og programutvalg, da vervet vil kunne bli mer omfattende og tidkrevende.

Vi kan ikke se at skriftlige høringer vil bidra til bedre og bredere involvering av studentmassen.

Det er viktig at regelverket avgrensner hvilke saker som faller inn under høringsretten. I følge «UH-loven §4-1, 4. ledd skal «Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå». I Norsk Lovkommentar ved Jan Fridthjof Bernt og Karl Harald Søvig står det *«Det følger av de alminnelige kravene til forsvarlig saksbehandling at studentorganene skal høres før det treffes vedtak i saker som angår studenters studie- og arbeidsvilkår. Dette innebærer at saker som berører viktige studentinteresser, må sendes ut på høring til studentorganene så lang tid i forveien at disse har mulighet til å behandle og uttale seg om disse. Hvis så ikke har skjedd, og saken ikke er enkel og ukontroversiell, vil styremedlemmene kunne kreve saken utsatt til studentene har fått uttalt seg, subsidiært at saken legges frem for styret på nytt når slik uttalelse foreligger(...)*

Av dette er det nærliggende å konkludere at det er saker som skal styrebehandles som omfattes av høringsretten. Dette er en viktig avgrensning i forhold til formuleringen «alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå». Fakultetet mener at det er viktig å avgrense tydelig mot studiesaker som behandles i programutvalgene. Studiesakene i programutvalgene er i høyeste grad «saker som angår studentene» men programutvalgene arbeider innenfor rammene av det studieadministrative årshjulet som angir tydelig frister for det studieadministrative arbeidet. En formalisert høring i forkant av programrådenes behandling av saker kan presse frem en endring i saksbehandlingsfrister på studiefeltet. Det er viktig at en formalisert høringsrett ikke virker byråkratiserende og forsinkende i programrådenes arbeid.

Tilsvarende en bekymring for at formelle høringer vil føre til forsinkelse i budsjettarbeidet grunnet knappe tidsfrister.

Fakultet mener at tett dialog og faste møtepunkter mellom fagutvalgene og utdanningsledelse på enhetene i større grad vil ivareta studentenes reelle mulighet å bli hørt og imøtekomme lovens intensjon som er å gi studentene reell innflytelse.

Med hilsen

Trine Waaktaar
Studiedekan

Kari Pound Davies
Assisterende fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Liv Tone Måseidvåg

+4722856008, l.t.maseidvag@sv.uio.no

Innspill fra økonomisk institutt - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Økonomisk institutt støtter argumentasjon og konklusjoner i fakultetets høringsvar. Vi har noen tilleggspunkter, se nedenfor.

Økonomisk institutt mener generelt at det er viktig at synspunkter fra studentene kommer fram i saker som angår dem, og at det etableres gode rutiner som legger til rette for dette. Men retningslinjene bør ta hensyn til at studentene er svært travle, med studier og jobb og andre aktiviteter. Vi kan ikke ha et opplegg som krever mye oppfølging og koordinering/prosess blant studentene.

Instituttet vil understreke at forslagene vil gjøre studentverv mer omfattende og tidkrevende, og det kan være til hinder for rekrutteringen av studenter i student- og programutvalg. Særlig gjelder dette på mindre institutter, som også nå i perioder kan ha problemer med rekrutteringen til slike verv. Ved små og middels store institutter vil det i perioder være problemer med rekruttering til studentverv, hovedsakelig fordi studentene har knapp tid på grunn av studier, jobb og andre aktiviteter. Krav og forventninger til studentverv må ta hensyn til dette.

Det bør videre poengteres at på instituttene vil det være uheldig å gjøre et skille mellom studentorgan og studentrepresentanter. Det er mest hensiktsmessig at studentrepresentantene i programutvalg og instituttstyret også fungerer som kontakt- og høringsflate mot studentene. Det er som nevnt i perioder vanskelig å rekruttere studenter til verv, særlig på mindre institutter. Da vil oppsplitting av studentoppgaver som innebærer at det blir behov for flere, og hver student kan få mindre innflytelse, gjør rekrutteringen vanskeligere.

Vi vil advare mot å lage retningslinjer og forventninger som det i praksis vil være vanskelig å følge opp, særlig for studentene, men til tider også for instituttene. Retningslinjer og forventninger som ikke følges opp er demotiverende og en stressfaktor for både studenter og ansatte. I tillegg kan det ta mye tid og fjerne oppmerksomhet fra de viktige sakene, som å finne gode opplegg og løsninger for studentene, innenfor de ressursbetingelser som gjelder. Vi er bekymret for om forslaget vil gi mer tungvinte arbeidsprosesser for studieadministrasjon og instituttledelse, som vil gå på bekostning av andre arbeidsoppgaver.

Et annet moment er at utfordringen med rekruttering av studenter til visse verv/oppgaver kan forsterkes dersom enkelte nivå i organisasjonen lønner studenter, mens andre ikke gjør det. Frivilligheten er under press, og studenter prioriterer hardt. Det kan slå uheldig ut for ulike enheter dersom man ikke har en viss samkjøring for hva som bør lønnes ved UiO, og hva som er forventet at studentene frivillig deltar i. Et aktuelt eksempel er rekruttering til å stå på stand ved Åpen Dag. Her lønner UiO sentralt studentene de har rekruttert inn, og det fremtvinger nå en diskusjon på grunnnivå om også vi må følge samme praksis.

Innspill til retningslinjer for studentorganers virksomhet

Studentutvalget ved det Samfunnsvitenskapelige fakultet har basert de følgende innspillene på dialog med fag- og programutvalgene og representantene i studentutvalget. De hørte parter var svært positive til formaliseringen av slike retningslinjer for å sikre fremtidig drift og jevne ut forskjeller i hvordan rettighetene praktiseres.

Vi forstår at retningslinjene er basert på grundig arbeid med flere parter som kan ha forskjellige ønsker, og at noen kompromisser har blitt gjort. Derfor velger vi på noen av punktene å komme med et innspill uten å spesifisere alle detaljene, for eksempel rundt tidsfrister/tidsrammer.

Innspill 1

Under “Institusjonen skal legge forholdene til rette” på side 1 står det: “Faste møter skal finne sted mellom ledelse og studentorgan på alle nivå. Hyppigheten skal være av en slik grad at man sikrer en god og kontinuerlig dialog.”

Endring

Vi ønsker at den siste setningen i punktet skal endres til: “Begge parter skal komme til enighet om hyppigheten, og den må være av en slik grad at man sikrer en god og kontinuerlig dialog”

Formålet med endringen er å sikre at både institusjonsledelse og studentene føler at hyppigheten er adekvat. Uten endringen er det tvil hvem som har myndighet til å bestemme hvilken hyppighet er “av en slik grad at man sikrer god og kontinuerlig dialog”.

Sannsynligvis ville en sãnn definisjonsmakt i praksis ligge hos institusjonsledelsen. Selv om flere uttrykte ønsker om å spesifisere hyppigheten, ble det enighet om denne formuleringen for å sikre at den var generell nok til å bli anvendt på tvers av nivåer.

Innspill 2

Under “Studentorganenes høringsrett” og underavsnitt “Formell skriftlig høring” står det: “Høringen skal ha en rimelig frist. Dette vurderes ut fra sakens omfang og studentorganets behov for å rådføre seg med egne studenter.”

Endring

Vi ønsker at “rimelig frist” skal spesifiseres nærmere. Vi foretrekker en konkret minimumslengde på hva som tilsier rimelig frist. Hvis dette ikke er mulig ønsker vi en annen formulering som gir universitetet og studentene en felles forståelse om hva dette innebærer og forebygge uenighet.

Innspill 3

FU/PUene og Studentutvalgene er sentrale i arbeidet for et aktivt sosialt miljø som er inkluderende for alle. For at disse organene skal kunne fylle denne rollen må de være synlig, og studentene må være kjent med dem. En styrkning av FU/PUene vil også være kostnadseffektivt for universitetet ettersom studentorganene bidrar med store mengder frivillig arbeid som treffer studentene lokalt.

Endring

Vi ønsker at det skal spesifiseres at FU/PUene og Studentutvalget skal få plass i det formelle programmet i studiestartuke på de forskjellige instituttene og fakultetene.

Innspill 4

Under “Institusjonen skal legge forholdene til rette” står det: “Alle fakultet skal ha skriftlige avtaler med sine studentutvalg der forhold knyttet til disponering av eventuelle lokaler, budsjettrutiner, rammetilskudd, og eventuelle honorar og godtgjørelser fastsettes.”

Endring

Vi ønsker at det skal spesifiseres at disse avtalene skal være lett tilgjengelig, og samlet på ett sted. Vi foretrekker om det samles i ett dokument, men hvis det ikke er mulig bør de i det minste samlokaliseres.

Innspill 5

Under “Studentorganenes høringsrett” og underavsnitt “Andre involveringsformer” står det: “Enheten (institusjon, fakultet eller institutt) skal gi høringsrett til det, eller de aktuelle studentorgan og gi studentorganet mulighet til å komme med innspill på et så tidlig stadium som mulig i prosessene. Dette gjelder også i prosesser og saker med korte tidsfrister.”

Endring

Vi ønsker at ikke- skriftlig høring (for eksempel dialog mellom instutisjonsledelse og studentrepresentater) må referatføres.

Vi ønsker også å poengtere at det er viktig at høringsretten ikke tolkes som rent skriftlig, og at det skal være rom for dialog på mindre saker.

Innspill 6: Et lite utvalg av punkter vi er glad har blitt inkludert

Vi er positive til at:

- Møtegodtgjørelse for deltagelse i styrer og utvalg blir formalisert.
- At avtaler fornyes automatisk. Dette er viktig for å ikke overbelaste FU/PUene.

- At det gjennomgående er et fokus på å involvere studenter så tidlig i prosesser som mulig.

Hvis det er noen spørsmål eller uklarheter er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen,

Hugin Dyre Jacobsen

Leder av Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet

Kontaktinfo:

hugindj@uio.no

+47 907 02 423

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 31.01.2023
Saksnr.: 2022/38683 MARJACOB

Uttalelse fra MN om Høringsbrev - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Vi viser til mottatt høringsbrev vedørende retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO med høringsfrist 01.02.23.

Det matematisk-naturvitenskapelig fakultetet og Matematisk-naturvitenskapelig studentutvalg (MNSU) har sammen vurdert forslaget til retningslinjer og gir her et samlet svar til høringen. Som en innledning til våre innspill nedenfor vil vi si at det vi opplever som den største utfordringen knyttet til studentorganers virksomhet ikke er å få til gode retningslinjer for tilrettelegging med lokaler, faste møter osv. Den største utfordringen er å sikre bred rekruttering av studentrepresentanter slik at vi har med studenter som representerer hele studentmassen og ikke kun noen få.

Opplæring i budsjett og virksomhetsstyring

Det står i forslaget «Fakultetet har ansvar for at studentutvalget blir opplært i budsjett og virksomhetsstyring ved UiO, og sørge for at tilsvarende opplæring blir gitt på instituttnivå». Vi foreslår at UiO lager og tilbyr en generell opplæringsdel i budsjett og virksomhetsstyring for studentorganer. Det vil være nyttig for alle i studentdemokratiet å få en felles opplæring til hvordan UiO drives slik at man har samme grunnleggende forståelse. Dette vil også være mer kostnadseffektivt og bidra til kontakt på tvers av fakultetene.

Skriftlige avtaler

Det står i forslaget at fakultet og institutt skal ha skriftlige avtaler med sine studentutvalg der forhold knyttet til disponering av eventuelle lokaler, budsjettrutiner, rammetilskudd, og eventuelle honorar og godtgjørelser fastsettes. Vi foreslår at det i skriftlige avtaler også inngår opplysninger om faste møter, hvor ofte de skal være mellom ledelse og studentorgan (for å sikre en god og kontinuerlig dialog). Samtidig er det viktig at kravet til skriftlighet ikke skaper unødige byråkrati. Avtalene bør være korte og mest mulig overordnet slik at de stort sett bare kan fornyes, eventuelt med mindre justeringer.

Studentorganenes høringsrett

I forbindelse med andre involveringsformer er det gitt et par konkrete eksempler på prosesser og saker. Kunne det komme frem mer presist i hva slags type saker studenter skal involveres?

Det står i forslaget «Vurderingsgrunnlag og beslutninger i alle de nevnte saker og prosesser skal være etterprøvbart og dokumenteres skriftlig». Vi synes det er uklart hva som menes med «etterprøvbart»? Betyr det noe annet enn at vurderingsgrunnlag og beslutninger skal dokumenteres skriftlig? Som i avsnittet over må vi også passe oss for at vi ikke skaper et for stort byråkrati rundt dette.

Med hilsen

Knut Martin Mørken (signatur)
visedekan utdanning

Marianne Jacobsen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Marianne Jacobsen

, marianne.jacobsen@mn.uio.no

Til:
SADM SK Seksjon for studiekvalitet

Dato: 01.02.2023
Saksnr.: 2022/38683 CHRISKL - kyrre

HF's svar på Høring - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO

Det vises til notat 2. desember 2022 med høring - Retningslinjer om tilrettelegging for studentorganers virksomhet ved UiO.

Fakultetet er opptatt av studenters og studentorganers medvirkning og ønsker alt studentengasjement velkomment. Eksempelvis gjør den lave valgdeltagelsen fra studenter oss bekymret for universitetsdemokratiet. Retningslinjer som formaliserer det praktiske samarbeidet mellom enheter og studentorganer og forpliktelsene disse har ovenfor hverandre, vil bidra til et mer enhetlig og ryddig samarbeid. Fakultetet støtter derfor at det blir utarbeidet felles retningslinjer.

HFSU har følgende uttalelse til høringen:

HFSU er veldig positive til retningslinjene og vi er glade for å lese disse. Det trengs en klargjøring på dette, og vi opplever disse retningslinjene som klare og godt utarbeidede. Vi er spesielt positive til at det skal utarbeides skriftlige avtaler mellom fakultet og studentutvalg og at tilsvarende skal finne sted på instituttnivå. I tillegg synes vi det er særlig positivt at retningslinjene presiserer at "[s]tudentrepresentantene i styrene på alle tre styringsnivå ved UiO skal ha møtegodtgjørelse for de møtene de deltar på", da dette er noe som iblant praktiseres ulikt ved forskjellige fakulteter.

Studenters og studentorganers medvirkning er viktig, men vi må likevel vurdere hvordan dette kan ivaretas på en fornuftig måte. Fakultetet er skeptisk til punkt 3 på side 2 under Studentorganers høringsrett og Formell skriftlig høring. Her står det eksplisitt at innspill til strategi, årsplan og budsjett skal til formell skriftlig høring til studentorganene som et ledd i å oppfylle kravet i UH-loven om at studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå. Dette mener vi er svært lite hensiktsmessig. Vi merker oss EIRs presisering om forskjellen mellom representasjon og høringsrett, men ser at prosessene rundt arbeid med strategi, årsplan og budsjett ikke egner seg for en formell skriftlig høring. Disse vedtakene blir utformet gjennom en lengre prosess, som i stor grad er basert på diskusjoner i fakultetsstyret. Det er vanskelig å se hvor i denne prosessen fakultetet og studentorganet skal ha nytte av en skriftlig høring, og hvordan den skriftlige høringen kan påvirke prosessen i tilstrekkelig grad.

Det humanistiske fakultet
Fakultetssekretariatet
Studieseksjonen

Postadresse:
Postboks 1079 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:

Tlf:
Faks: 22 85 45 50
E-post:
www.hf.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

For å sikre at studentene og studentorganene blir hørt utover at studenter er representert i styret, ser fakultetet heller for seg formaliserte formøter med studentorganet for denne type saker etter modell fra IDF-møtene. Som for IDF-møtene kan referat fra disse møtene deles med fakultetsstyret. Dette kommer i tillegg til de møtene vi allerede har med studentutvalget for å sikre at studentene blir hørt spesifikt i strategi, årsplan og budsjettsaker. Fakultetet ønsker derfor at det åpnes for flere alternativer en formell skriftlig høring i akkurat disse sakene.

Med hilsen

Frode Helland
dekan

Monica Bakken
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Christine Klem